

**INDUSTRI- OG
HAANDVÆRKERFORENINGEN
I HOLSTEBRO**

**SPREDTE TRÆK AF FORENINGENS HISTORIE VED
ARNE V. FRANSEN OG T. ANGUS ROGERS**

1871 - 20. Maj - 1946

L. A. OTTOW
Frølundesvej 3
7500 Holstebro
Telf. 97 42 67 04

INDUSTRI- OG
HAANDVÆRKERFORENINGEN
I HOLSTEBRO

INDUSTRI- OG
HAANDVÆRKERFORENINGEN
I HOLSTEBRO

SPREDTE TRÆK AF FORENINGENS HISTORIE VED
ARNE V. FRANDSEN OG T. ANGUS ROGERS

1871 - 20. Maj - 1946

*F*ormaalet med dette Skrift har først og fremmest været paa en begrænset Plads at give nogle meget spredte Træk af Industri- og Haandværkerforeningens Historie.

Arbejdet har været fordelt saaledes, at Arne V. Frandsen har fortalt om de første Aar og om nogle af de Opgaver, Foreningen satte sig for at gennemføre, medens T. Angus Rogers har givet en mere sammenhængende Fremstilling af de sidste 25 Aar af Foreningens Virksomhed. Udgiverne er sig fuldt ud bevidste, at mange burde have været omtalt for deres uegennyttige Arbejde, og at mangt og meget burde have været medtaget, men dels tillod Pladsen desværre ikke dette, dels har Kilderne fra de første Aar været temmelig sparsomme at øse af; men trods disse Vanskeligheder haaber Udgiverne, at det lille Skrift maa blive læst med Glæde og Interesse af Foreningens Medlemmer.

DE FØRSTE 50 AAR

VED

ARNE V. FRANDSEN

Tiden før

OMKRING 1870 var Holstebro en lille By paa ca. 2000 Indbyggere, hvis Forbindelse med Omverdenen fandt Sted ad nogle daarlige Landeveje og det lille Stykke Jernbane til Struer, der var blevet aabnet sidst i 1866.

Den brune Hede laa trist og øde mod Øst, Syd og Sydvest og truede med at trænge helt ind over Bygrænsen. Beplantningen af disse Arealer var først saa smaat begyndt paa dette Tidspunkt.

Langt den overvejende Del af Byens Næringsdrivende var Smaa-haandværkere; bortset fra Jernstøberiet, der beskæftigede 20–30 Arbejdere, fandtes ingen større Industrivirksomheder.

Nogen nævneværdig Forandring i det lokale Haandværks Stilling som Følge af den industrielle Udvikling ude og hjemme havde man endnu ikke mærket. Den indtraf først i de efterfølgende Aar-tier, da ogsaa Byens Handel tog et efter Forholdene usædvanligt stort Opsving. Men der laa alligevel en vis Uro i Luften. Den nye Næringslov, der var blevet vedtaget i 1857, og som traadte i Kraft fem Aar senere, havde vakt en ikke ringe Forfærdelse og Ængstelse blandt Haandværkerne, fordi den ikke alene ophævede Købstædernes Privilegier paa Haandværksdrift og Handel, men ogsaa den Eneret, som Lavene havde haft i Byerne. Mangen en ældre Mester følte af den Grund sin Eksistens truet. Levevilkaarene var usle nok iforvejen, og man frygtede for, at de ikke blev bedre, fordi den nye Lov efter deres Mening faktisk hjemlede alle og enhver Ret til uden Duelighedsprøve, tvungen Læretid o. s. v. at ned-sætte sig som Mester. Det var derfor ikke saa underligt, at den Tanke opstod, at man burde organisere sig ikke alene lokalt, men ogsaa i større Sammenslutninger omfattende et Amt eller hele Lan-det. Landet over var der siden 40'erne og 50'erne blevet stiftet Haandværker- og Industriforeninger. Traditionen tro dannedes en saadan Forening betydeligt senere i Holstebro.

Love

for den bestjydske Industriforenings Lokalfdeling i Holstebro
1877.

---

§ 1.

Industriforeningen i Holstebro er tillige en af de Lokalforeninger, som tilsammen danne den bestjydske Industriforening, hvis Love ogsaa gælder for Lokalforeningen.

§ 2.

Foreningens Formaal er at virke for Industriens Fremme, dels ved Forbindelse med Hovedforeningen, dels ved Sammenkomster med Foredrag, Oplæsning og Diskussion for Foreningens Medlemmer. Foreningen virker endvidere for Oprettelsen af en Stiftelse under Navn af „Industriforeningens Stiftelse“ for gamle, værdige og trængende Medlemmer, der i mindst 5 Aar have sbaret Bidrag til Foreningen, samt tillige for en teknisk Skole for unge Haandværkere.

§ 3.

Enhver hæderlig Person, som har Bopæl i Holstebro og Omegn, kan blive Medlem af Foreningen, naar han herom melder sig til Bestyrelsen. Er denne ikke enstemmig for Deltagelsen, kan Sagen afgøres paa første Generalforsamling. Udmeldelse af Foreningen skal ske skriftlig til Bestyrelsen inden et nyt Fjerdingaars Begyndelse.

Den, der staaer til Resistance for eet Fjerdingaar, bliver ved en Meddelelse fra Bestyrelsen (Kassereren) forment Adgang til For-

eningens Lokale, saalænge til Medlemsbidraget er betalt. — Udebliver Medlemsbidraget i et halvt Aar, betragtes han som udtraadt.

§ 4.

Medlemsbidraget er 3 Kr. aarlig, som opkræbes med 75 Ore hvert Fjerdingaar.

§ 5.

De almindelige Sammenkomster, som begynde i September og ende i Slutningen af April, holdes mindst hver 2den Onsdag og bekendtgjøres forud i Holstebro Avis.

Under Foredrag, Oplæsning eller Diskussion maa intet Spil finde Sted.

§ 6.

Foreningens Bøger, Blade og Tidsskrifter kunne udlaanes til Medlemmerne fra den ene Onsdag til den anden, naar de herom henvende sig til bedkommende Udbalg.

§ 7.

Bestyrelsen bestaar af 7 Medlemmer, hvoraf mindst 4 skulle bære Haandbærkere. Denne vælger af sin Midte:

- 1) en Formand, som tillige er Medlem af Hovedforeningens Bestyrelse,
- 2) en Næstformand, som i Formandens Forfald træder i hans Sted,
- 3) en Kasserer.

Bestyrelsen er alle for een og een for alle ansvarlig for Foreningens Pengemidler. Den er berettiget til at nedsætte Udbalg, saavel af sin egen Midte som af Foreningsmedlemmer, for at lede Bestyrelsen af den tekniske Skole, Udstillinger, Tombolaer o. s. v. Til Bedømmelsen af frivillige Duelighedsprøver kan Bestyrelsen ogsaa vælge Ikkemedlemmer.

Bestyrelsen vælges for 2 Aar ad Gangen.

§ 8.

Generalforsamlingen afholdes i September Maaned.

Paa denne meddeler Formanden Beretning om Foreningens Virksomhed i det forløbne Aar.

De reviderede Regnskaber for Industriforeningen, Stiftelsen, og den tekniske Skole fremlægges.

Der foretages Valg af Medlemmer til Bestyrelsen, hvoraf 3 afgaa det ene, 4 det andet Aar, samt Valg af 2 Revisorer.

Extraordinær Generalforsamling sammenkaldes, naar Bestyrelsen finder Anledning dertil, eller 10 Medlemmer skriftlig forlange det.

Stemmeberettiget paa Generalforsamlingen er ethvert Medlem, som er bosiddende i Holstebro og i selvstændig Stilling. (Fortolkningen af denne Bestemmelse paahviler Bestyrelsen).

Forhandlingerne ledes af Formanden. Ved Afstemningerne foretages kun simpel Stemmeslæthed, undtagen ved Forandring i Lovene og ved Optagelse af et Medlem, som Bestyrelsen har nægtet Adgang, hvortil foretages to Trediedele af de afgivne Stemmer.

Naar Stemmerne ere lige, gjør Formandens Stemme Udslaget. Enhver Generalforsamling skal bekjendtgjøres 8 Dage forud i Holstebro Avis.

§ 9.

Nye Medlemmer skulle tilstilles et trykt Exemplar af Lovene og derfor betale 10 Øre.

Saaledes vedtaget paa Generalforsamlingen den 26. September 1877.

V. J. Welsch.

Begyndelsen

HOLSTEBRO INDUSTRI- OG HAANDVÆRKERFORENING stiftedes Lørdag den 20. Maj 1871 ved et Møde paa Raadhuset.

Mødet blev ledet af Borgmester *H. Becker*, og der indmeldte sig straks fra Begyndelsen 160 Medlemmer i Foreningen, hvis oprindelige Navn forøvrigt var Holstebro Industriforening.

I Henhold til de vedtagne Love, af hvilke der desværre ikke findes bevaret noget Eksemplar, skulde Bestyrelsen bestaa af 7 Medlemmer, hvoraf mindst fire Haandværkere.

Valgt blev Snedker *N. C. Petersen*, Maler *Clemen Toft*, Snedker *N. H. Stochholm*, Snedker *N. Meilsoe*, Dyr læge *V. F. Welsch*, Fabrikant *M. H. Petersen* og Lærer *C. Gravesen*.

Bestyrelsen valgte Fabrikant *M. H. Petersen*, Jernstøberiet, til Formand; han blev tillige Foreningens Repræsentant i den vestjyske Industriforenings Hovedbestyrelse, medens Dyr læge *Welsch* var hans Stedfortræder; Lærer *C. Gravesen* blev Kasserer og Bibliotekar.

Omtrent 14 Dage før, d. v. s. Søndag den 7. Maj, havde efter Indbydelse af en Kreds af Borgere en Række Delegerede fra Byerne Ribe, Varde, Ringkøbing, Lemvig, Skive og Holstebro været samlet i Holstebro for at stifte en vestjysk Industriforening. Dens Formaal skulde være at virke for vestjysk Industris Fremme og for Kendskab til og Afsætning af alt, hvad der blev fremstillet paa dette Omraade.

Forhandlingerne sluttede først den næste Dag og resulterede iflg. en udsendt Redegørelse i Vedtagelsen af en Vedtægt, hvoraf det fremgaar, at de Midler, Foreningen vilde betjene sig af, først og fremmest skulde anvendes til:

1. Anskaffelse af Bøger, Tidsskrifter, Tegninger og Afhandlinger, hvis Indhold egnede sig til at befordre det nævnte Formaal.

2. Anskaffelse af Raamaterialer og færdige Fabrikata, som det kunde være af Interesse for Foreningens Medlemmer at kende.

3. Afholdelse af større Industriudstillinger efter Tur hvert Aar i September Maaned i 2 af Byerne. I Forbindelse med disse Udstillinger skulde der for Foreningens Medlemmer arrangeres Sammenkomster med Foredrag og Diskussioner over Emner, der maatte være af almindelig Interesse for Industrien.

4. Oprettelse af et vedvarende Industrilotteri, hvis Gevinster udelukkende skulde bestilles hos Foreningens industridrivende Medlemmer. Saa vidt det var muligt, skulde der tages tilbørligt Hensyn til de forarbejdede Genstande og til Medlemmernes Antal i hver Kres.

5. Oprettelse af særskilte lokale Industriforeninger i de nævnte Byer, i hvis Lokaler de ovenfornævnte Tidsskrifter, Tegninger m. m. skulde fremlægges, og Material- og Fabrikatprøver udstilles.

Igennem Lokalforeningerne optoges Medlemmerne i Hovedforeningen d. v. s. den vestjyske Industriforening indenfor et Omraade, hvis Størrelse det blev overladt til disse selv at bestemme. Hver Forening valgte en Repræsentant, der sammen med Repræsentanterne for de øvrige 5 Byer udgjorde Hovedforeningens Bestyrelse.

De enkelte Lokalforeninger valgte selv en Udstillingskomité til at arrangere Industriudstillingerne. Gevinsterne til Industrilotteriet blev enten bestilt eller indkøbt af Lokalforeningernes Bestyrelse hos de industridrivende i deres Kredse, som var Medlemmer af Hovedforeningen samt efter Hovedbestyrelsens nærmere Opgivelse.

Endelig skulde Lokalforeningerne med Støtte og Vejledning af Hovedforeningen prøve paa at faa oprettet Aften- og Søndagsskoler; ved Søndagsskoler forstod man Haandværkerundervisning om Søndagen.

Det aarlige Kontingent til Hovedforeningen fastsattes til mindst 4 Mark pr. Medlem; derimod maatte de enkelte Foreninger selv afgøre, hvor meget de vilde tage i Kontingent.

Redegørelsen er dateret den 11. Maj 1871. Den er underskrevet af Borgmester H. Becker, Guldsmed C. Meilsøe, Fabrikant M. H. Petersen, Snedker N. C. Pedersen og Dyrslæge V. F. Welsch, og den sluttede med en Opfordring til Byens Borgere om at give Møde

Dyrlæge V. F. Welsch
Formand 1872–1889

paa Raadstuen Søndag den 14. Maj Kl. 4 om Eftermiddagen for at faa stiftet en Lokalforening for Holstebro; men det ses ikke noget Sted, at dette Møde har været holdt den nævnte Dato. Derimod nævner saavel Foreningens Protokol som Holstebro Avis, at Mødet, som allerede anført, holdtes paa Raadhuset den 20. Maj, og at Foreningen da stiftedes.

Iforvejen fandtes der i Holstebro en Haandværkerforening, der var stiftet i 1860. Den talte vist kun 30–40 Medlemmer og optog saavel Mestre som Svende. For sine Medlemmer havde den i 1862 oprettet en Søndagsskole (Haandværkerskole) og en Forbrugsforening (1868); sidstnævnte maatte dog indstille Virksomheden i 1871 af Mangel paa Tilslutning, endskønt den gav 6 pCt. Udbytte. I 1866, da Fabrikant M. H. Petersen, Jernstøberiet, var dens Formand, havde den arrangeret en Udstilling. Efter hvad det fremgaar baade af Frølund's Bog om Holstebro og af en Annonce i Holstebro Avis 11. Maj 1871, i hvilken der indvarsles til Generalforsamling Søndag den 14. Maj om Eftermiddagen, opfordredes Haandværkerforeningens Medlemmer til at give talrigt Møde, da der muligvis vilde blive forhandlet om en Industriudstilling til Efteraaret.

Den ovenfor omtalte Redegørelse i samme Blad fra den 11. Maj, der er underskrevet af Borgmester H. Becker m. fl., opfordrede imidlertid til at give Møde paa Raadstuen Søndag den 14. Maj

Kl. 4 Eftermiddag en halv Time før Haandværkerforeningens Generalforsamling, men iflg. Holstebro Avis 25. Maj 1871 blev Mødet først holdt den 20. Maj – altsaa i Forbindelse med Industriforeningens Stiftelse.

Der foreligger ikke noget om, hvorfor Mødet ikke blev holdt umiddelbart før Haandværkerforeningens Generalforsamling, eller hvorfor det blev udsat, og det omtales heller ikke nogen Steder, hvorfor det ikke blev Haandværkerforeningen, der kom til at arrangere den vestjyske Industriudstilling i Holstebro.

Den sandsynligste Forklaring derpaa kan være denne, at Haandværkerforeningen blandt sine Medlemmer talte baade Mestre og Svende i Modsætning til Industriforeningen, i dette Tilfælde den vestjyske og dennes Lokalforeninger, der ifølge deres Formalsparagraf skulde virke for Industriens Fremme og Kendskab til og Afsætning af alt, hvad der blev fremstillet paa dette Omraade i Vestjylland.

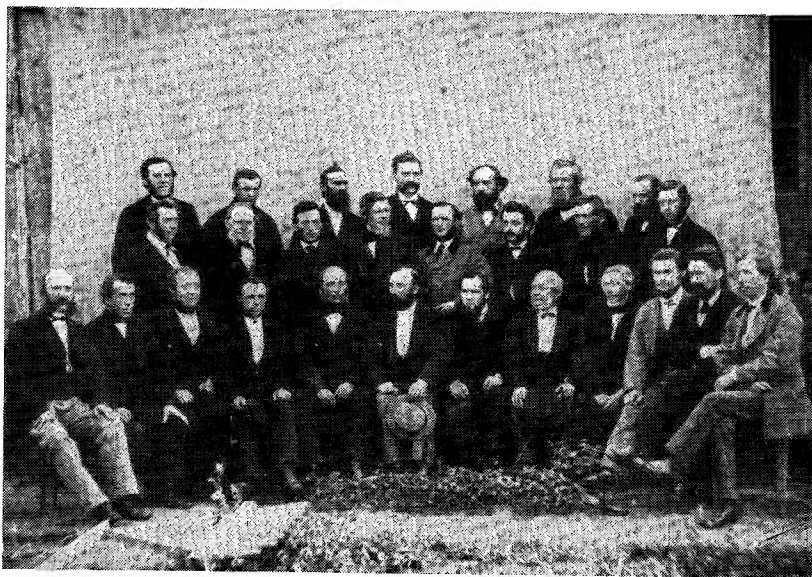
Dermed skulde det være indlysende, at der ikke kunde være Plads for Svendene i den nye Forening, og dette er sikkert den eneste Forklaring paa, at Haandværkerforeningen hverken blev Arrangør eller Medarrangør.

Den nyvalgte Bestyrelse samledes allerede den følgende Onsdag efter Stiftelsesdagen og vedtog bl. a. at anmode Byraadet om et Tilskud til den paatænkte Udstilling og at sende Sparekassen et Andragende om et aarligt Tilskud til Foreningen.

Man enedes om at sende en trykt Opfordring ikke alene til Haandværksmestre og andre interesserede i Struer og paa Landet i det hele taget til at indmelde sig i Foreningen, men ogsaa at sende den til Sogneraadene og Lærerne, hos hvem Landboerne da kunde indmelde sig i Lokalforeningen i Holstebro.

Fra Industriforeningen i Varde forelaa til Mødet en Skrivelse, hvori det meddeltes, at Varde næppe kunde paatage sig at arrangere den paatænkte Udstilling i Aarets Løb. Man vedtog at telegrafere til Varde, at man for Holstebros Vedkommende ikke vilde opgive den en Gang vedtagne Udstilling.

Endelig besluttede man at bekendtgøre, at Foreningen ønskede at leje et Udstillings- og Foreningslokale foruden et mindre Læseværelse.

Foreningens Medlemmer i 1872.

Den 28. Maj var Foreningen repræsenteret i Varde ved Den vestjydske Industriforenings Hovedbestyrelsesmøde. Her valgtes Fabrikant M. H. Petersen til midlertidig Formand. —

Men foreløbig koncentrerede man sig om Industriudstillingen.

Der blev nedsat en Udstillingskomité og en Række Udvalg. En Plan om at benytte Apoteker *Fabers* Lade overfor Anlægget gik man bort fra. Oprindeligt skulde Udstillingen have været afholdt den 12.–15. September, men af nu ukendte Grunde blev den udsat til Tirsdag den 21. i samme Maaned og sluttede den følgende Søndag. Selve Udstillingen holdtes i Hotel Schaumburgs Sal i Forbindelse med en Tombola. Fredag og Lørdag Formiddag var der Møder paa Raadhuset med Foredrag og Diskussion for Foreningens Medlemmer, og hver Aften var der Koncert i Hotellets Sal.

Udstillingen var ikke saa omfattende som ventet, idet den kun talte 6–700 Numre. Der havde især for Haandværkerne været for kort Tid til at forberede sig i. Den omfattede de forskelligste Ting lige fra Støbegods, Buntmagerarbejder og Skomagerarbejder til Broderier.

I sin Aabningstale beklagede Formanden den ringe Tilslutning. Efter at have givet en kort Oversigt over den vestjyske Industriforenings Virksomhed siden Stiftelsen, meddelte han, at Justitsministeriet havde erklæret sig villig til at tildele denne en ønsket Bevilling til at drive et Varelotteri. Man havde i Hovedbestyrelsen tænkt sig at anvende Overskudet til Industriens Fremme i Vestjylland, men Ministeriet havde forlangt, at det skulde anvendes i veldædigt Øjemed, hvorfor man havde vedtaget at oprette et Legat for værdige og trængende Haandværkere og deres Enker i de Byer, der hørte ind under Foreningernes Omraade. Derimod havde man forgæves rettet Henvendelse om offentlige Bidrag til denne Sags Fremme. Det var imidlertid hans Opfattelse, at disse vilde fremkomme ad privat Vej; saaledes havde Industriforeningen i København vist megen Velvilje overfor den nystartede Forening, der havde 775 Medlemmer, nemlig i Ribe 118, Lemvig 100, Skive 108, Ringkøbing 80, Varde 129 og Holstebro 230, hvoraf 30 boede i Struer.

Derefter holdt Ritmester *Clauson Kaas* et Foredrag om Haandgerningssagen, hvori han gik stærkt ind for denne.

Fredag Formiddag var der Demonstration i Træskæring af samme, og den næste Dag talte daværende Lærer *N. C. Rom* om Husflidsarbejde paa Landet og i Byerne. Af den efterfølgende Diskussion fremgik det, at Forsamlingen var af den Opfattelse, at det maatte være Industriforeningen, der tog sig af denne.

Udstillingen sluttede Søndag med en stor Høstfest med Dans og Fyrværkeri i Anlæget, der var smukt udsmykket og efter Mørkets Frembrud illumineret med kulørte Lamper og med Fakler. Om Aftenen var der Fællesspisning paa Raadhuset.

De første Aar

HEN PAA SOMMEREN 1871 lykkedes det at leje Lokaler i Marskandiser *P. Kragelunds* Ejendom paa Torvet for en aarlig Sum af 65 Rdl. – Lys og Varme iberegnet – med Ret til at holde et ugentligt Møde. Derimod skulde der betales ekstra for et Lokale, der skulde benyttes to Aftener om Ugen fra Kl. 7–9 til Haandværkerskole (Teknisk Skole) og Haandgerningsskole (Husflidsskole).

Foreningens Virksomhed begyndte Onsdag den 25. Oktober Kl. 7. Hver anden Onsdag Kl. 8 paatænkte holdt et Foredrag, eventuelt efterfulgt af Demonstrationer. Under Foredraget maatte der ikke spilles Kort (!).

To Bestyrelsesmedlemmer var efter Tur tilstede i Lokalet. Det var deres Arbejde ikke alene at sørge for en Foredragsholder eller en Oplæser, men tillige ogsaa at laane Aviser og Tidsskrifter til Fremlægning. Derimod tegnede man straks Abonnement paa „Illustreret Tidende“, „Husflidstidende“ og „Industritidende“, senere ogsaa paa N. C. Roms „Husvennen“ og paa „Punch“.

Det overlodes til Lærer C. Gravesen, Snedker N. H. Stochholm og Snedker N. C. Petersen at ordne det fornødne m. H. t. at skaffe Inventar m. v. til Haandværkerskolen. Det blev foreslaaet at vælge en Bestyrelse paa 5 Medlemmer for denne, men det ses ikke, at den blev valgt. Man maa vel derfor formode, at de tre ovennævnte udgjorde Haandværkerskolens Bestyrelse indtil Generalforsamlingen den 2. Oktober 1872, da man valgte Prokurator *J. Brask*, Urmager *J. P. Præstmark*, Gartner *N. B. Nielsen*, Ekspedient *J. Holst* og Rebslager *N. Poulsen*.

I det hele taget blev Haandværkerskolen lige fra Begyndelsen omfattet med en ikke ringe Interesse fra Medlemmernes Side. Da Skolens Bestyrelse i Marts 1872 søgte om 20 Rdl. til Flidspræmier, bevilgedes disse tilligemed et Beløb til Indkøb af 3 Sæt Værktøj og til Fripladser for 3 ubemidlede og flinke Dreng fra Byens

offentlige Skoler. Fripladserne blev efter Indstilling af Lærerne uddelt af Skolekommissionen, hvis daværende Formand forøvrigt var den temperamentsfulde Pastor *Carl Reumert*. Elevantallet beløb sig i de første Aar af Skolens Virksomhed til nogle og tredive.

Allerede Aaret efter maatte Lejemaalet med P. Kragelund ændres. Denne fik derefter 82 Rdl. for Lokalerne til Industriforeningen og Haandværkerskolen samt for Lys og Varme til det ugentlige Møde og til Aftenskolen plus Varme til 2 Timer Søndag Formiddag; men i August s. A. var det galt igen. Bestyrelsen vedtog da at nedsætte et Udvalg til at forhandle om og eventuelt træffe foreløbig Aftale med en ny Vært. Resultatet blev imidlertid, at Kragelund gik med til at udleje Lokalet fra 1. November til 30. April for en Betaling af 50 Rdl.

I Juni 1873 meddelte Læreren ved Haandgerningsskolen (Husflidsskolen), *O. Nielsen*, at han ikke længere saa sig i Stand til at undervise for 24 Sk. i Timen, men maatte have Lønnen forhøjet til 2 Mark. Dette kunde Bestyrelsen ikke gaa med til, og den vedtog i Stedet for at ophæve Skolen fra 1. Juli som Følge af Foreningens daarlige økonomiske Forhold, idet hverken Stat eller Kommune ydede Tilskud til nogen af Skolerne. Først Aaret efter bevilgede Holstebro Kommune 50 Kr. til Haandværkerskolen og Indenrigsministeriet 150 Kr. for 1875–76.

Med Haandgerningsskolens Nedlæggelse blev Linierne m. H. t. Undervisningen af Lærlingene afklaret for de kommende Aar. Det blev herefter den rene Haandværkerundervisning, Industriforeningen saa det som en af sine Opgaver at tage sig af.

Der kan ikke være nogen Tvivl om, at det var de haardt spændte økonomiske Forhold, der var Aarsag til, at Tanken om at lade afholde en Bazar blev fremsat dels paa Bestyrelsens Møder, dels paa Generalforsamlingen den 1. Oktober 1873. Foreningen havde da et Underskud paa 61 Rdl. 3 Mark 4 Sk. Man besluttede derfor at arrangere en Udstilling med Tombola, og denne blev Begyndelsen til et tilbagevendende Arrangement, der sammen med det saakaldte Lotterioverskud gennem mange Aar var medvirkende til at skaffe Foreningen de Midler, der var nødvendige for dens videre Trivsel og for de tre store Opgaver, den tog sig paa: *Stiftelsen, Understøttelsesforeningen og Teknisk Skole*.

Stiftelsen

AF FORMAALSPARAGRAFFEN (§ 2) i de Love, der blev vedtaget paa Generalforsamlingen den 26. September 1877, og som i det store og hele vel maa formodes at have samme Ordlyd som de, der blev vedtaget ved Stiftelsen i 1871, fremgaar det som sagt, at Foreningen vilde virke for Oprettelsen af en Stiftelse under Navn af „*Industriforeningens Stiftelse*“ for gamle, værdige og trængende Medlemmer, der i mindst 5 Aar havde svaret Bidrag til Foreningen.

Paa Generalforsamlingen den 26. September 1877 meddelte Formanden, at Sagfører *I. P. Aggerholm* samme Dag til Industriforeningens Stiftelse havde skænket en Byggegrund beliggende paa den søndre Side af Skolegade.

Det besynderlige ved denne Sag er imidlertid, at der den 18. Maj 1879 pludselig indkaldtes til en ekstraordinær Generalforsamling, paa hvilken et af Bestyrelsen stillet Forslag enstemmigt vedtoges for et Beløb paa 2000 Kr. at købe en Byggegrund, der tilhørte Købmand *Chr. Skjerlund Agerskov*. Samtidig besluttedes det med lovligt Varsel at indkalde til endnu en ekstraordinær Generalforsamling den 28. Maj for at faa Sagen endeligt afgjort, men den 20. Maj meddelte Formanden den forsamlede Bestyrelse, at han telegrafisk havde meddelt Købmand Agerskov, at Foreningen købte Grunden paa de aftalte Betingelser, og at denne havde svaret: „Jeg sælger herved Industriforeningen det omhandlede Jordstykke til den tilbudte Pris at modtage strax.“ Resultatet blev derfor, at man omgaaende købte Grunden af Frygt for, at Købmand Agerskov ikke længere skulde føle sig bundet ved Aftalen, dersom man udsatte at træffe Bestemmelsen, idet man havde erfaret, at der var andre, der vilde købe Grunden. Den ekstraordinære Generalforsamling sanktionerede Købet; men endnu den 18. September det følgende Aar (1880) havde man ikke modtaget Skødet, endskønt Købesummen var indsat i Sparekassen.

Den 22. September vedtoges det at nedsætte et Udvalg, der skulde forberede en Indsamling til Fordel for den paatænkte Stiftelse. Dette kom til at bestaa af Buntmager *E. W. Breuer*, Købmand *J. Jensen*, Urmager *N. I. Melgaard*, Kordegn *J. Chr. Schrep* og Guldsmed *C. Meilsoe*.

Den 18. December meddelte Karetmager *Madsen*, at han var villig til at mageskifte det ham tilhørende Jordstykke med Façade til Nørre Vestergade (saaledes kaldtes Skolegade i sin Tid) imod at erholde 3 Gange saa meget af Industriforeningens Jord, der laa Nord for hans Ejendom. Formentlig er der her Tale om det af *I. P. Aggerholm* skænkede Jordstykke. Alle Udgifter ved dette Mageskifte skulde afholdes af Industriforeningen. Man gik ind paa Forslaget, og den 18. Januar 1881 fremlagdes paa et Bestyrelsesmøde Tegninger og Overslag til en Bygning for „Industriforeningens Stiftelse“ udarbejdet af Murermester *J. Ulsøe*. Overslaget lød paa 16,485 Kr. 29 Øre. Paa Generalforsamlingen den næste Dag blev det vedtaget med alle Stemmer mod een at opføre Bygningen i det store og hele efter den foreliggende Plan.

Paa Forslag af Urmager *Melgaard* vedtoges det at tegne Aktier à 25 Kr. til Fordel for Industriforeningens Stiftelse at indbetale med 5 Kr. ad Gangen. Efter fuld Indbetaling forrentedes Aktierne med højst 4 pCt. p. a.

Endelig besluttedes det paa et senere Møde at anmode Sparekassen om et Laan paa 10,000 Kr. at forrente med $4\frac{1}{2}$ pCt. p. a. og 4 pCt. i Afdrag.

I Bygningen var der foruden en Sal 4 Lejligheder i Stueetagen og 3 i Etagen ovenover; den aarlige Leje var henholdsvis 110 Kr. og 90 Kr., hvorimod Øltapper *Fischer* skulde betale 250 Kr. i Leje, medens Foreningen betalte ham 100 Kr. for Lys, Varme og Renholdelse af Foreningens Lokale, d. v. s. en Gang ugentlig af Salen og to Gange ugentlig af Tegneskolens Lokaler, samt for et Gæsteværelse hver Dag. Beløbet blev dog snart forhøjet som Følge af Salens hyppige Udlejning.

Den 18. September 1881 blev Stiftelsen indviet. —

25 Aar senere vedtog man enstemmigt paa Generalforsamlingen den 28. September 1906 at henlægge 500 Kr. af Stiftelsens Overskud til et Byggefond og fremtidigt hvert Aar at henlægge Stiftelsens Andel i Lotterioverskuddet til dette Fond.

Statuter

for Aktieforetagendet til Fordel for Industriforeningens
Stiftelse.

---

§ 1. Aktierne udstedes paa 25 Kr., som indbetales med 5 Kr. hver 2den Maaned indtil fuld Indbetaling har fundet Sted.

§ 2. Aktierne forrentes med ikke ober 4 % p. a. – Forrentningen indtræder:

1. naar Aktierne er fuldt indbetalt;
2. naar Renter og Afdrag af den i Eiendommen indestaaende Prioritetsgjæld er betalt og
3. naar Stiftelsens i Eiendommen anbragte egen Kapital er forrentet.

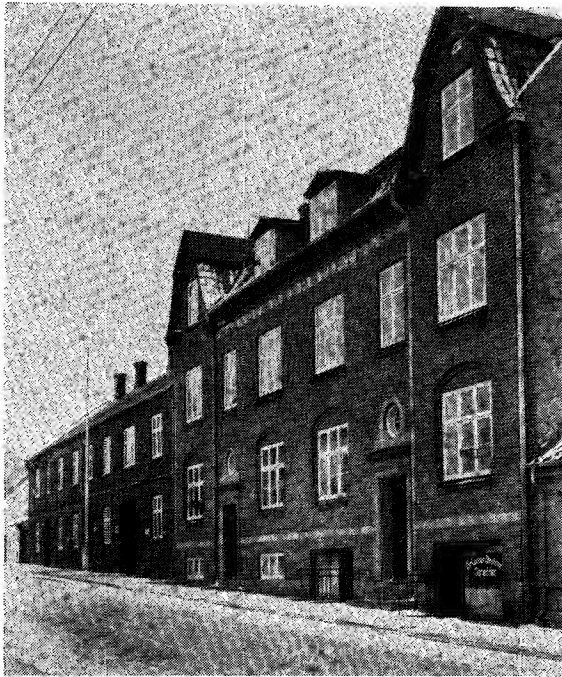
§ 3. Det Beløb, som opspares ud ober Forrentning og Afdrag, henlægges til et Fond, hvoraf der, naar Fondet har naaet en Størrelse af 50 Kr., udbetales 2 ved Lodtrækning udtrukne Aktier. –

§ 4. Saafernt en Aktionær ikke fuldt har indbetalt sin Aktie til en senere fastsat Tid, tilfalder det indbetalte Beløb Stiftelsen. –

§ 5. Aktieudbyttet udbetales een Gang om Aaret, naar det reviderede Regnskab er aflagt og forelagt Generalforsamlingen.

Saaledes bedtaget ved Generalforsamlingen d. 16. Februar 1881.

Bestyrelsen.

Stiftelsen i Skolegade

I 1908 var der en Byggegrund til Salg, der grænsede op til Stiftelsens Have, og som tilhørte Træhandler *Chr. Poulsen*, men denne Handel blev ikke til noget. Det lykkedes heller ikke i første Omgang at erhverve Ejendommen Skolegade 16, der tilhørte Murer (Gæstgiver) *Laursens* Arvinger, for 14,500 Kr., men et Par Aar senere meddelte Overretssagfører *C. Wium*, der forøvrigt flere Aar tilbage havde været Foreningens Kasserer, at Ejendommen nu kunde købes. Bestyrelsen var imidlertid noget betænkelig ved at købe den, dels fordi den mente, at „der nu er lettere Adgang for Fattige at faa Understøttelse,“ dels fordi der var Udsigt til, at de aarlige Udgifter paa faste Ejendomme vilde stige, og endelig fordi Foreningen ikke som hidtil kunde opnaa Tilladelse til at afholde Tombola til Fordel for dens Institutioner; man vedtog alligevel at byde 12,000 Kr. kontant for Ejendommen, fordi Stiftelsen paa den fordelagtigste Maade kunde udvides ved dette Køb. Resultatet af Forhandlingerne med Overretssagfører *Wium* blev, at Ejendommen kunde købes for 13,000 plus 200 Kr. i Omkostninger. Paa en ekstra-

ordinær Generalforsamling vedtoges det derfor at købe Ejendommen. Der blev optaget et Laan paa 13,500 Kr. i Holstebro Bank, og Ejendommen blev nedrevet. I Bestyrelsen besluttede man (1.-9.-09) at anmode de Bygningshaandværkere, der var Medlemmer af Foreningen om at fremkomme med Tegninger, Overslag m. v. til Udvidelse af Stiftelsen. De tre bedste Forslag vilde blive præmieret med 150, 125 og 100 Kr. mod, at Forslagene tilfaldt Foreningen. Vinder blev Tømrmester *S. Winding*, der vandt de 150 Kr., medens Tømrmester *P. Frandsen* vandt 125 Kr. Derimod fandtes det tredje Forslag ikke værdig til Præmie, fordi der bl. a. manglede Façadetegning. En Beskyldning om, at den Tegning, der fik 1. Præmie, slaaende lignede en Tegning, som var udarbejdet af Formandens Søn, tilbagevistes som værende en Insinuation.

Bestyrelsen vedtog (23.-2.-11) at udbyde Arbejdet og bekendtgjorde samtidig, at den vilde være berettiget til at vælge imellem samtlige Tilbud eller til at forkaste dem alle, og at Tilbudene ikke vilde blive aabnede i Nærværelse af de bydende, men at de antagnes Navne vilde blive bekendtgjort. Man var indenfor Bestyrelsen vistnok af den Opfattelse, at der i den sidste Tid havde indmeldt sig en Del Haandværkere med det for Øje at komme i Betragtning ved Licitationen. Man fandt, at det var mest retfærdigt, at de, der havde været længst i Foreningen, ogsaa fortrinsvis burde komme i Betragtning ved Licitationen.

Direktør *P. K. Simonsen*, Jernstøberiet, der var Medlem af Bestyrelsen, havde imidlertid den 5. Januar meddelt denne, at han ønskede at udtræde af den, da han ikke var enig med de øvrige Bestyrelsesmedlemmer i Spørgsmaalet om den nye Bygning. Anmodningen blev afvist med den Motivering, at Bestyrelsen ikke kunde fritage et af Generalforsamlingen valgt Bestyrelsesmedlem for dette Hverv.

Der blev efterhaanden ikke saa lidt Uro om Byggesagen. Holstebro Murer- og Tømmerforening henstillede saaledes, at Tilbudene blev aabnede i de bydendes Nærværelse, ligesom der i Pressen var en Del Polimiseren. 54 Medlemmer forlangte i Henhold til Lovene indkaldt til en ekstraordinær Generalforsamling. Da man fra Bestyrelsens Side ansaa dette Krav for at være i Fortsættelse af Murer- og Tømmerforeningens Henstilling, vedtoges det at efterkomme Ønsket.

Teknisk Skole

LIGE SIDEN FORENINGENS STIFTELSE havde Haandværkerskolen som omtalt arbejdet under meget vanskelige og beskedne Forhold. Ganske vist havde man efter nogle Aars Forløb opnaaet at faa Tilskud baade fra Stat og Kommune, men det kneb især med Lokaleforholdene, ikke mindst fordi Skolen maatte flytte lige saa ofte som Industriforeningen, indtil denne fik Lokale i den nye Stiftelse. Dette viste sig imidlertid ikke at være nogen god Ordning for Skolen, og man var derfor enige om, at man burde arbejde hen imod at faa opført en Bygning udelukkende til Brug for Haandværkerskolen. Man anmodede derfor i Maj 1888 Arkitekt *Winholdt* i Viborg om at komme til Stede og tage Lokaliteterne i Øjesyn. Hans Udkast til en Bygning godkendtes senere bortset fra enkelte Ændringer. For at opnaa Statstilskud til Byggeriet skulde Tegningerne selvsagt godkendes af Indenrigsministeriet, men dette tilbagesendte i Foraaret 1889 disse med Anmodning om at faa tilsendt et nyt Sæt med et Klasseværelse i Tagetagen.

Paa en ekstraordinær Generalforsamling vedtoges det at gaa ind paa de af Ministeriet stillede Betingelser m. H. t. at ændre Byggeplanen for at faa det af Rigsdagen bevilgede Beløb paa 4300 Kr. udbetalt. Samtidig vedtog man efter en længere Forhandling at opføre Skolen i Forbindelse med Industriforeningens Stiftelse og paa dennes Grund. Mod denne Vedtagelse protesterede 15 Medlemmer, fordi de var af den Opfattelse, at der der blev for ringe Plads til Skolen. I Henhold til Lovene forlangte de indkaldt til en ekstraordinær Generalforsamling.

Baade ude i Byen og blandt Foreningens Medlemmer var Stemningen absolut imod at bygge i Skolegade, og paa Generalforsamlingen besluttedes det at henvende sig til Byraadet om en gratis Byggegrund i Danmarksgade til den tekniske Skole; den skulde være saa stor, at der engang, naar Foreningens økonomiske For-

hold tillod det, kunde opføres en Foreningsbygning. Ved samme Lejlighed ansøgte der om et forhøjet Tilskud. Det vedtoges ogsaa at nedsætte et Udvalg, der skulde foranstalte en Indsamling af saavel Gaver som Aktier. Dette Arbejde skulde afsluttes i Løbet af 14 Dage, og det lykkedes virkelig Udvalget med daværende Avlsbruger, senere Driftsbestyrer *A. G. Jessen* som Formand at tegne et Aktiebeløb paa 4759 Kr. til Skolen, men derimod kun 200 Kr. til en eventuel Forsamlingsbygning i Danmarksgade. Paa Generalforsamlingen i September fremlagde Lærer *J. P. Haahr*, der allerede paa dette Tidspunkt var knyttet til Skolen, en af ham udarbejdet Tegning til Skolen, og man vedtog endnu engang, at Skolen skulde ligge i Danmarksgade paa den Grund, Byen da havde vedtaget at skænke foruden 2000 Kr. Paa samme Generalforsamling skulde der foretages Valg til Bestyrelsen, men Formanden, *V. F. Welsch*, meddelte, at ikke alene de, der var paa Valg, ønskede at afgaa, men at hele Bestyrelsen vilde trække sig tilbage. Resultatet blev en ny Generalforsamling den 26. s. M. Der blev nedsat et Udvalg, der til denne Generalforsamling skulde fremkomme med et Udkast til Love for et eventuelt „*Teknisk Selskab*“ uafhængig af Industri- og Haandværkerforeningen*), men paa den nye Generalforsamling blev Forslaget forkastet. Udvalgets Medlemmer nedlagde af den Grund deres Mandater, og en ny Bestyrelse blev valgt, nemlig Avlsbruger *A. G. Jessen* (Formand), Bager *C. Sørensen*, Lærer *J. P. Haahr*, Guldsmed *M. Lind*, Skomager *P. Kjeldsen*, Snedker *Chr. Stochholm*, Fabrikant *M. Schmidt sen.*, Sagfører *C. Wium* (Kasserer) og Løjtnant *L. Schaumburg*.

Den nye Formand fik overdraget igen at rette en Henvendelse til Arkitekt Winholdt om Tegning og Overslag til den nye Bygning i Danmarksgade. Ved samme Lejlighed skulde han søge oplyst, hvor stort dennes Tilgodehavende var. Arkitekten svarede, at man skyldte ham 450 Kr., men hvis man vilde tilbagesende de

*) I 1885 var der blevet stiftet en Haandværkerforening med samme Formaal som Industriforeningen, og ligesom denne agtede den at holde ugentlige Møder, hvorfor den anmodede Industriforeningen om at leje Lokale hos denne. I den Anledning vedtog Bestyrelsen at svare, at den ønskede at optage en Forhandling med den nye Forenings Bestyrelse, inden den traf nogen Afgørelse. Der kom imidlertid ikke straks noget ud af disse Forhandlinger, men den 26. April 1887 holdt de to Foreninger et Fællesmøde, paa hvilket der blev vedtaget Love for „*Industri- og Haandværkerforeningen*“.

Driftsbestyrer A. G. Jessen
Formand 1889-1915

af ham tidligere leverede Tegninger og Overslag og lade ham faa Arbejdet som Arkitekt ved den nye tekniske Skole for et Honorar af 500 Kr., var han villig til et nøjes med 200 Kr.

Der blev nedsat et Udvalg, der skulde føre Tilsyn med Bygningen samt sørge for, at de til denne nødvendige Materialer var tilstede.

Ved Licitationen viste det sig, at Bygningen efter de fremlagte Tegninger og Overslag langt vilde overstige det Beløb paa 15,500 Kr., som man mente den kunde bygges op for. Byggeudvalget henstillede af den Grund til Bestyrelsen at tage under Overvejelse, „om man skulde forlade den smukke Tegning det var paatænkt at bygge efter og antage en simplere eller man burde tage et Tilbud paa simplere Materialer og i det hele taget lave Bygningen saa tarvelig at Beløbet var tilstrækkeligt til Foretagendet.“ Man vedtog trods alle Betæneligheder at paabegynde Bygningen efter de foreliggende Tegninger og Overslag, ligesom man enedes om at overdrage Arbejdet til de lavestbydende, nemlig Murerarbejdet: L. Th. Laursen 2750 Kr., Tømrerarbejdet: P. Frandsen 2050 Kr., Snedkerarbejdet: Chr. Stochholm 1812 Kr., Blikkenslager- og Skiferdækkerarbejdet: Kobbersmed Frederik Mogensen 400 Kr., Glasarbejde: Pedel Anders Mogensen 249,50 Kr., Malerarbejdet: Chr. Johansen 400 Kr. og forskellige Materialer: Poul Andersen 4003,38 Kr.

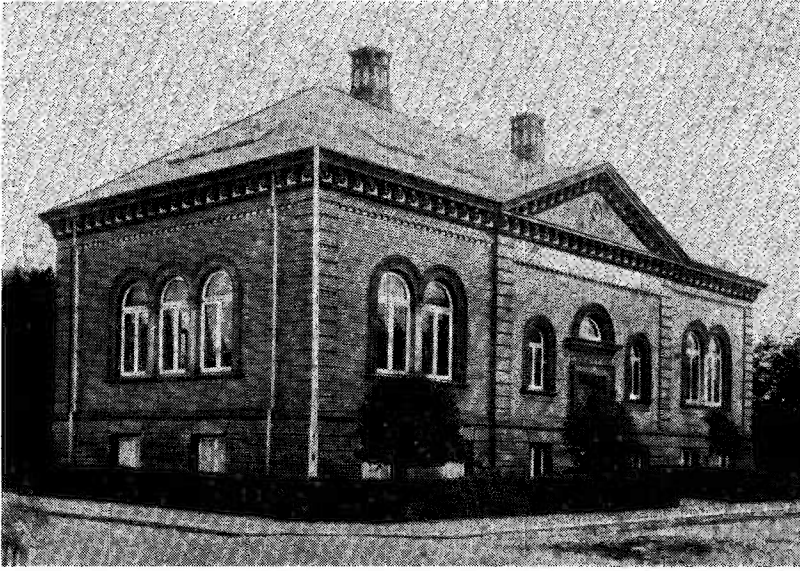
Da man var naaet saa vidt, meddelte Indenrigsministeriet, at det for at faa udbetalt 8500 Kr. i Statstilskud af Skolens Vedtægt skulde fremgaa, at der ikke uden dettes Tilladelse kunde disponeres over Skolebygningen, og at den kun maatte anvendes til Skolens eget Brug.

Paa et Bestyrelsesmøde den 19. September 1890 havde man bl. a. vedtaget at søge dannet en teknisk Skoleforening. Nogle Dage senere udsendtes en Opfordring til at tegne sig som Medlemmer af en Forening, der paatænkte oprettet med det Formaal at støtte den tekniske Skole, saaledes at denne kunde give sine Elever en saa god og fyldig Undervisning som muligt. Kontingentet, der sattes til 1,00 Kr. aarligt, skulde anvendes alene til Undervisningen. Den økonomiske Side af Skolens Virksomhed skulde derimod fortsat varetages af Industri- og Haandværkerforeningen.

Den 27. November s. A. vedtoges baade Vedtægter for den tekniske Skole i Holstebro og Vedtægter for den tekniske Skoleforening i Holstebro samt nye Love for Industri- og Haandværkerforeningen.

Ved samme Lejlighed vedtog man at eftergive Skolens Gæld til Industriforeningen, at yde et aarligt Tilskud paa 150 Kr., at nedsætte et Udvalg, der skulde købe Grunden Øst for Skolen, samt at Regnskaberne for Stiftelsen, Understøttelsesforeningen og Teknisk Skole skulde føres hver for sig.

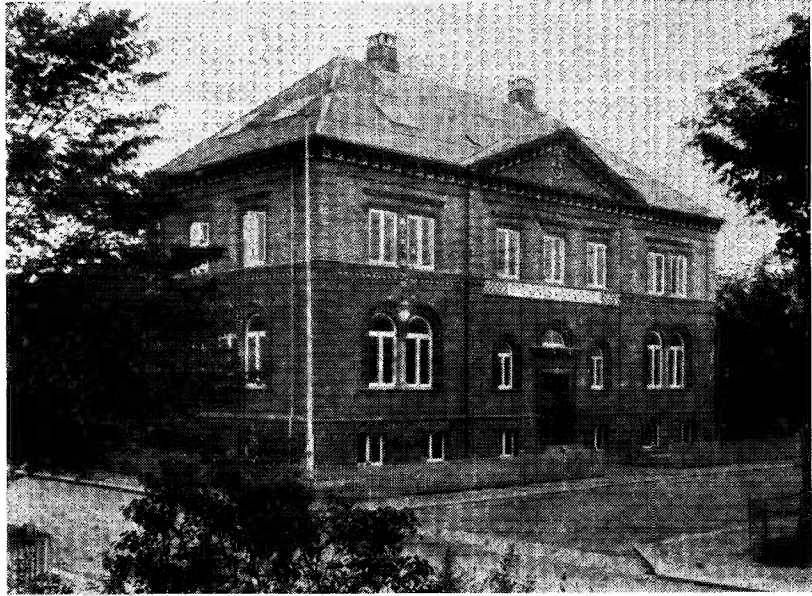
Da Bygningen, der var i een Etage med høj Kælder, var færdig, stod den i 22,196,33 Kr. Ved frivillige Gaver var der ialt indkommet 5034 Kr., Kommunen havde ydet 2000 Kr. kontant og Staten 8500 Kr., ialt 15,534 Kr. Hertil kom Byggegrunden til 3000 Kr., som Holstebro Kommune skænkede. Der blev et reelt Underskud paa 6696,33 Kr., men man havde tænkt yderligere at anvende 1303,67 Kr. til Indlæg af Gas, Brolægning, Inventar o. s. v. Paa denne Maade blev Underskuddet paa 8000 Kr. Beløbet vilde man søge at laane i Holstebro og Omegns Spare- og Laanekasse, hvilket denne ogsaa var villig til. Den vilde dog ikke nøjes med det tilbudte Pant i den tekniske Skole, selvom Ministeriet godkendte Pantsætningen, men forlangte desuden 2. oprykkende Pant efter dens ældre Tilgodehavende i Stiftelsen. Naar dette ældre Laan var amortiseret, skulde dettes Afdragsforpligtelse paa 200 Kr. hver Juni og December Termin gaa over paa det nye Laan. Bestyrelsen

Teknisk Skole i Danmarksgade 1891

var stemt for at gaa ind paa denne Ordning, men vilde dog forinden Laanet bragtes i Orden forelægge Sagen for en Generalforsamling. Den paatænkte Pantsættelse af Stiftelsen havde vakt temmelig megen Modvilje hos en Del af Medlemmerne saavel i Industriforeningen som i Stiftelsen; men efter nogen Diskussion vedtoges Bestyrelsens Forslag alligevel, og den 19. Oktober 1891 indviedes den nye Bygning.

Men der trængtes til flere Penge. Al Begyndelse er svær – og dyr. Der blev afholdt en Tombola, der gav et Overskud paa 2586 Kr., hvoraf de 2000 Kr. tildeltes Teknisk Skole; Resten deltes lige- ligt mellem Stiftelsen og Understøttelsesforeningen. Der var dog stadig en Del Uro om Skolen – ogsaa i Pressen, fordi Budgettet var meget spændt. Saa sent som i 1894 gik Bølgerne saa højt ved den ordinære og en ekstraordinær Generalforsamling, at ét af Bestyrelsens Medlemmer nedlagde sit Mandat. Der skulde i det hele taget gaa en Række Aar, inden Skolens Økonomi blev af en tilfredsstillende Karakter. Saaledes kunde man i 1907 udbetale dens Restgæld til Sparekassen, ialt 3600 Kr., af et Tombolaoverskud paa 3825 Kr.

Teknisk Skole efter Ombygningen 1929

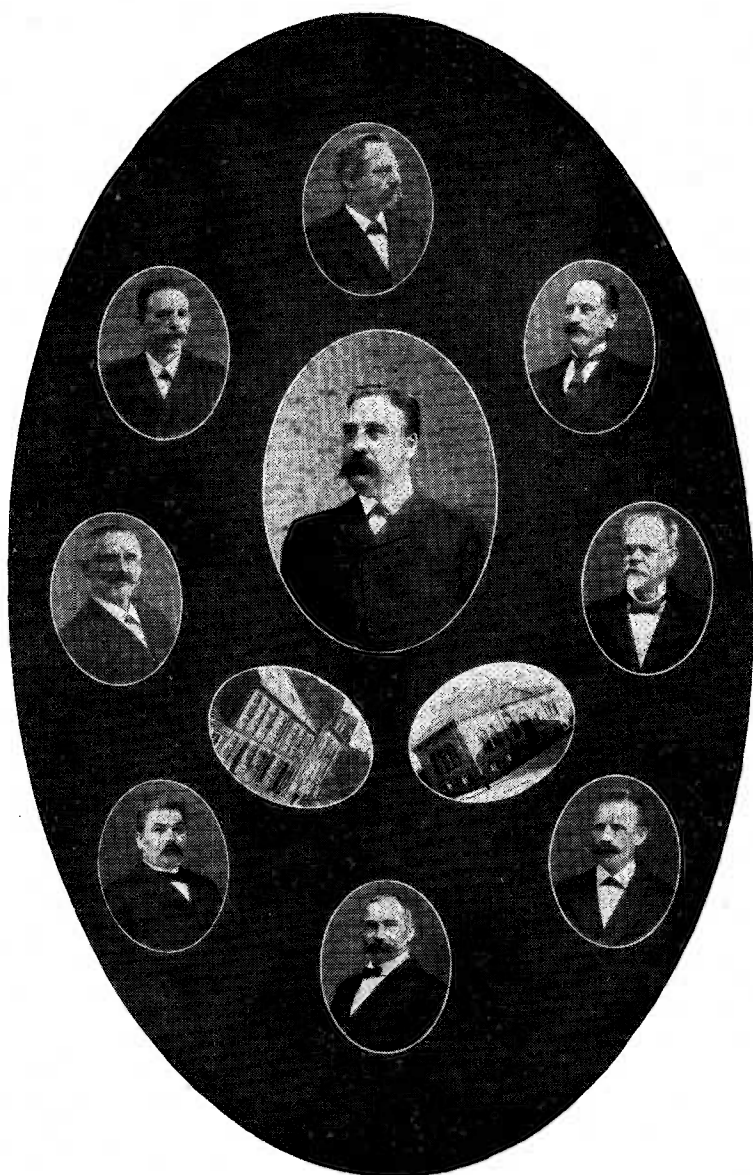
Efterhaanden som Aarene gik, og Byen voksede, blev Skolen for lille. Det bødede noget paa de vanskelige Undervisningsforhold, at man fik Tilladelse til at benytte nogle af Borgerskolens Lokaler, men efter at en Tagbrand den 26. Oktober 1926 havde hærget Bygningen, vedtog man at udvide denne med en Étage efter Tegning af Arkitekt Th. Andersen. I 1929 blev Bygningen atter taget i Brug.

Stifterne af Industriforeningen saa rigtigt, naar de i Lovene som en af Opgaverne satte Oprettelsen af en teknisk Skole. Allerede dengang var man klar over, at skulde Haandværkerne gøre sig Haab om at hævde sig, maatte deres Unge have Lejlighed til at dygtiggøre sig ikke alene i Praksis, men ogsaa i Teori. En Række fortræffelige Lærere med de dygtige og initiativrige Forstandere, Lærer *J. P. Haahr*, Arkitekt *Kristian Jensen* og Arkitekt *P. Funder Larsen*, i Spidsen bidrog deres dertil; men ogsaa Teknisk Skoleforening har gennem Aarene i Kraft af nogle interesserede Formænd i høj Grad været med til at sikre Skolens Drift; disse For-

mænd var Overlærer *P. Krogh-Jensen*, Direktør *Chr. Jensen* og Landinspektør *M. J. Rasmussen*.

Det økonomiske Grundlag for Skolens Drift fremkommer nu, efter at Teknisk Skoleforening i 1936 blev ophævet, ved faste aarlige Tilskud fra Stat, Kommune, de lokale Banker, Sparekassen og Industri- og Haandværkerforeningen. Dens Bestyrelse bestaar af 7 Medlemmer: 4 valgt af Industri- og Haandværkerforeningen, 2 af Arbejdernes Fællesorganisation og 1 af Byraadet. Bestyrelsens Formand er Skorstensfejermester *Olaf Brodén*.

Endelig bør det nævnes, at Skolen raader over 3 Legater: Købmand *W. Wiium*s Legat, Jernstøber *Leonh. Tangs* Legat og *Poul Andersen* og *Hustru, Frederikke Andersens* Legat.

Industri- og Haandværkerforeningens Bestyrelse 26. September 1914

Oluf Hansen H. T. Friis P. Frandsen Fr. Pedersen H. P. C. Andersen

A. G. Jessen (Formand i 25 Aar)

A. Christensen A. L. Bach Clemen Mikkelsen

Understøttelsesforeningen

DEN 15. SEPTEMBER 1887 holdtes et Møde i Industri- og Haandværkerforeningen, paa hvilket det vedtoges at stifte en Haandværkerunderstøttelsesforening.

I April s. A. var der blevet nedsat et Udvalg bestaaende af Bagermester *H. M. Olsen*, Buntmager *E. W. Breuer*, Urmager *N. J. Melgaard*, Farver *F. C. Jacobsen* og Redaktør *V. F. Welsch*. Det Lovudkast, dette Udvalg havde udarbejdet, blev med faa Ændringer vedtaget paa den stiftende Generalforsamling den 27. Oktober 1887. Desværre findes der ikke noget Eksempplar af Lovene, men Foreningens Formaal har sikkert fra første Færd været at understøtte Medlemmer af Foreningen eller deres Enker, som i mindst fem Aar har svaret Bidrag til Foreningen, og som paa Grund af Sygdom eller anden Aarsag, men forøvrigt uden egen Brøde (som det senere hedder) er kommet i midlertidig Trang. Redaktør *V. F. Welsch* oplyste paa en senere Generalforsamling, at Opgaven var *dels* at støtte yngre Medlemmer eller deres Enker eller ugifte Døtre, saaledes at de derved kunde undgaa at søge Hjælp hos Fattigvæsenet og saaledes bevare deres Ret til at opnaa Alderdomsunderstøttelse, naar de var fyldt 60 Aar, *dels* at støtte dem, der eventuelt havde opnaaet denne Understøttelse.

Som Medlemmer af den første Bestyrelse valgtes ovennævnte Udvalgsmedlemmer samt Snedker *Chr. Stochholm* og Farver *C. H. Tvede*. Redaktør *Welsch* blev Formand, Urmager *Melgaard* Næstformand og Bager *Olsen* Kasserer.

Man begyndte med en Kassebeholdning paa 1929 Kr. 28 Øre fremkommen ved Tombolaoverskud, og Beløbet blev anbragt i Industriforeningens Stiftelse.

Den første Uddeling fandt Sted den 11. December 1892 og foretoges efter følgende Regel: Det foregaaende Aars Renter af Foreningens Fond blev lagt til det foregaaende Aars Indtægt

(Medlemskontingent). Af denne Sum henlagdes en Femtedel til Fonden, medens de øvrige fire Femtedele uddeltes, efter at Administrationsomkostningerne var fratrukket.

Det blev understreget, at Understøttelserne var midlertidige, og at de skulde uddeles den 25. April og den 25. Oktober.

Medlemsbidraget var den mindste Del af Indtægten, idet det i hvert Fald i de første Aar ialt var paa 100–150 Kr. Den forholdsvis hurtigt stigende Formue skyldtes især Andelen i Tombolaoverskuddene og – saa længe det varede – Andelen i Varelotteriets Overskud, der i Aarenes Løb fordeltes mellem Understøttelsesforeningen, Stiftelsen og Teknisk Skole.

Varelotteriet

SIDEN „ALMINDELIGT DANSK VARE- OG INDUSTRI-
LOTTERI“s Oprettelse i 1887 har Industri- og Haandværkerfor-
eningen faaet tildelt betydelige Beløb af dettes Overskud.

Omkring 1860 fandtes i København op imod en halv Snes Vare-
lotterier, og da man i Provinsen ikke havde nogen særlig Fordel
af dette bortset fra, at man naturligvis kunde købe deres Lodsed-
ler, søgte Industri- og Haandværkerforeningerne Landet over at
opnaa Koncession paa at oprette Lotterier. I Modsætning til Klas-
selotteriet, der som bekendt er et Pengelotteri, fik de nye Lotte-
rier kun Tilladelse til at bortlodde Industri- og Kunstgenstande,
der var tilvirkede her i Landet. Det var en Betingelse for at opnaa
Koncession, at disse Lotteriers Overskud skulde anvendes til For-
del for de paagældende Foreninger og Institutioner og til Indkøb
af saadanne Gevinster, der virkede fremmende paa dansk Haand-
værk og Industri.

Det første *jyske* Amtslotteri var „Vejle Amts Industrilotteri“, der
blev oprettet i 1868 af Industriforeningerne i Vejle, Fredericia og
Kolding. I 1860 og 1867 havde man paa Initiativ af Industri- og
Haandværkerforeningen i Randers forsøgt at oprette et jysk Indu-
strilotteri, men Justitsministeriet afslog begge Gange Andragendet
derom. Den 9. Januar 1871 blev „Thisted Amts Industrilotteri“
oprettet, og den 23. September samme Aar oprettedes det vest-
jyske Industrilotteri for Ribe, Fanø, Varde, Ringkøbing, Holste-
bro, Lemvig og Skive. Sidstnævnte var som de øvrige et Varelot-
teri. Gevinsterne blev forfærdiget af og købt hos de lokale Indu-
striforeningers Medlemmer; Overskuddet blev anvendt til Fremme
af Foreningernes Formaal.

I 1873 blev de jyske Industrilotterier med Undtagelse af „Thi-
sted Amts Industrilotteri“ slaaet sammen i „Jyllands Varelotteri“
med Hjemsted i Randers, men i 1881 standsede det sin Virksom-

hed, endskønt dets Bevilling først udløb til 1885. De mange Lotterier Landet over bevirkede, at Lodsaget blev for ringe. Men den 19. April 1886 udfærdigedes en kgl. Bevilling, der tillod en Række Institutioner samt de tre Grupper af Industri- og Haandværkerforeninger, der repræsenterede Provinsens Varelotterier, at oprette og drive et „Almindeligt dansk Vare- og Industrilotteri“ paa nærmere angivne Betingelser.

Fraregnet 6000 Kr., der skulde anvendes til Dækning af det stillede Depositum, blev Resten af Lotteriets Overskud delt i 23 lige store Dele, af hvilke de Industri- og Haandværkerforeninger, der repræsenterede Jyllands Varelotterier – saaledes ogsaa Industriforeningen i Holstebro – skulde have 2 Dele, der igen skulde deles mellem Foreningerne.

I den oprindelige Bevilling stod der, at Overskuddet, der tilfaldt Foreningerne i Provinsen, kun maatte anvendes i veldædigt Øjemed eller til Fremme af Haandværk og Industri efter vedkommende Forenings nærmere Bestemmelse, men Bestemmelsen er senere blevet ændret til, at det i første Række skal anvendes til Fremme af Haandværk og Industri, navnlig til Understøttelse af tekniske Skoler og anden Uddannelse af Haandværkerungdommen og i anden Række i velgørende Øjemed.

Indtil Oktober 1908 antog det lokale Lotteriudvalg for Industri- og Haandværkerforeningen de stedlige Leverandører og organiserede Fordelingen af Leverandørerne mellem disse indenfor Holstebro-Struer-Vemb-Området, men i en Skrivelse af 23. Oktober 1908 opfordrede Redaktør V. F. Welsch paa Lotteribestyrelsens jyske Afdelings Vegne Foreningen i Holstebro til at lade Struer Haandværkerforening overtage Leverancen af Lotterigevinsterne i Struer, og da den daværende Lotteribestyrelsens Formand, Landstingsmand Herman Stilling, Randers, i en Skrivelse af 20. November 1908 meddelte, at Lotteriets Hovedbestyrelse allerede havde bestemt, at Struer skulde henlægges under Lemvig Lotteriudvalgs-kreds og have Ret til Leverancen af Lotterigevinsterne, saafremt Industriforeningen i Holstebro modsatte sig at udskille Struer. Industriforeningens Bestyrelse vedtog derfor at oprette en Lotterifilial i Struer for derved at beholde hele Lotterioverskuddet i Holstebro Udvalgs-kreds, idet man gik ud fra, at man hellere maatte give Afkald paa Leverancen af Varer til Lotteriet end miste baade Vare-

leverancen og Overskudet ved at faa Struer ind under Lemvigkredsen. Man vedtog ligeledes at lade Lotteriudvalget sætte sig i Forbindelse med Haandværkerforeningen i Struer angaaende Leverancen af Lotterigevinster og dernæst at forelægge Sagen for den samlede Bestyrelse, altsammen under Forudsætning af, at Lotteriets Hovedbestyrelse tillod en saadan Ordning. Imidlertid meddelte denne ikke længe efter, at man havde vedtaget at oprette et Filialudvalg i Struer. Den 28. Januar 1909 erklærede Struer Haandværkerforening sig indforstaaet med Ordningen og til enhver Tid solidarisk ansvarlig for de Værdier, der blev betroet Filialen. —

Bestyrelsen vedtog den 8. Juni 1911 at henlægge en Skrivelse fra Borger- og Haandværkerforeningen i Vemb, der gik ud paa, at Bestyrelsen skulde erklære, at den intet havde at erindre imod, at Foreningen i Vemb blev Leverandør til Varelotteriet. En Skrivelse fra Landstingsmand Stilling vedrørende samme Sag blev ligeledes henlagt sammen med en Meddelelse fra Lotteriets Forretningsudvalg om, at dette havde tilladt Oprettelsen af et selvstændigt Lotteriudvalg i Vemb; men den 18. Januar det følgende Aar meddelte Formanden, A. G. Jessen, at Vemb Borger- og Haandværkerforening med Varelotteriets Tilladelse var blevet Leverandør til dette. Man besluttede, at Tømrermester Frandsen og Snedkermester Ferd. Pedersen skulde anmode Redaktør V. F. Welsch om at tage sig af Sagen, bl. a. for at faa oplyst om Foreningen beholdt sin ubeskaarne Andel i Lotterioverskuddet. Senere henvendte man sig til Varelotteriets Hovedbestyrelses Forretningsudvalg og besluttede endnu en Gang at lade P. Frandsen og Ferd. Pedersen sætte sig i Forbindelse med Redaktør Welsch, men paa et Bestyrelsesmøde 3 Uger senere behandlede Hovedbestyrelsens Svar, der kort og godt henlagdes — og dermed var Lotterisagen ude af Verden.

DE SIDSTE 25 AAR

VED

T. ANGUS ROGERS

Bevægede Generalforsamlinger

EFTERAARET 1915 og først paa Aaret 1916 skulde blive rigt paa Begivenheder af indre Karakter. I et Bestyrelsesmøde 14. Oktober 1915 forløb Formanden, Driftsbestyrer A. G. Jessen sig over for et andet Bestyrelsesmedlem, og som den Personlighed A. G. Jessen var, tog han Konsekvensen deraf, forlod Mødet og meddelte Bestyrelsen i et Brev Dagen efter, at han nedlagde sit Hverv som Formand og samtidig ønskede at udtræde af Foreningen.

Bestyrelsen holdt derfor Møde 28. Oktober og vedtog at tage Mandatnedlæggelsen til Efterretning, hvorimod man ikke mente at kunne efterkomme Udmeldelsen, men besluttede af Hensyn til A. G. Jessens overordentlig store og fortjenstfulde Arbejde gennem 25 Aar som Foreningens dygtige og myndige Formand at udnævne ham til Æresmedlem samt at forelægge en ekstraordinær Generalforsamling denne Vedtagelse til Godkendelse. Den fungerende Formand forelagde Sagen for Generalforsamlingen og fik enstemmigt dens Tilslutning. Der blev senere blandt Medlemmerne foretaget en Indsamling til en Erkendtlighedsgave til A. G. Jessen, et Guldur med Kæde. Udnævnelsen til Æresmedlem og Erkendtlighedsgaven blev af et Udvalg overrakt A. G. Jessen paa hans Bopæl 12. December 1915.

Den 9. December konstituerede Bestyrelsen sig med Malermester, Brandinspektør Oluf Hansen som Formand og Gartner Clemens Mikkelsen som Næstformand. Bestyrelsen var af den Opfattelse, at Kassererposten ogsaa var paa Valg, og den valgte derfor Snedkermester Ferd. Petersen til Kasserer. Herimod protesterede den fungerende Kasserer, Skomagermester A. L. Bach, idet han mente, at hans Funktionstid først udløb til den førstkommande Generalforsamling i September 1916. Han nægtede derfor at aflevere Foreningens Bøger og Regnskaber m. v. Men da Foreningen ikke kunde have to Kasserere vedtog Bestyrelsen at meddele Ban-

Malermester Oluf Hansen
Formand fra 1915-1916

kerne og Sparekassen, at der fra denne Dato ikke maatte foretages Udbetalinger af Foreningens Midler til A. L. Bach, med mindre der forelaa Anvisning fra Foreningens Formand. – Samtidig vedtoges det at indrykke en Bekendtgørelse i samtlige Byens Blade om, at Snedkermester Ferd. Petersen var Foreningens Kasserer, og at alle Ind- og Udbetalinger kun maatte finde Sted hos ham. Denne Beslutning vedtoges med 5 Stemmer, 2 stemte ikke og 1 stemte imod. Denne Bekendtgørelse i Bladene blev af de uindviede opfattet paa den allerdaarligste Maade og gav sig Udslag i, at 14 Medlemmer og Venner af A. L. Bach ikke mente, at Bestyrelsens Handlemaade var Foreningen værdig. A. L. Bach havde i 20 Aar været Foreningens Kasserer og havde med aldrig svigtende Interesse og Omhu ført Foreningens Regnskaber m. v. Man vilde derfor give A. L. Bach Oprejsning for denne Forsmædelse, han havde lidt, og indgik til Bestyrelsen med Krav om en ekstraordinær Generalforsamling med eneste Punkt paa Dagsordenen: Misbilligelse af Bestyrelsens Optræden overfor Foreningens mangeaarige Kasserer A. L. Bach.

I et Bestyrelsesmøde 20. Januar 1916 behandlede Kravet, og den ekstraordinære Generalforsamling fastsattes til 15. Februar. De 14 havde formaaet Guldsmedemester T. Angus Rogers til at være Ordfører, og Generalforsamlingen aabnedes af Formanden,

Bogtrykker Niels P. Thomsen
Formand fra 1916-1918

Malermester Oluf Hansen, medens Skomagemester L. A. Ottow valgtes til Dirigent. Dirigenten gav Ordet til Rogers, der udtalte: „Naar jeg tager Ordet som Ordfører for de 14, der har ønsket denne Generalforsamling, er det udelukkende af Hensyn til Foreningens Værdighed og for at fastslaa, at denne hæderkronede Haandværker, Skomagemester A. L. Bach intet uhæderligt har begaaet. Vi vil søge at føre Forhandlingerne paa en rolig og værdig Maade og haaber ogsaa det sker fra Modpartens Side. Vi forlanger, at Bestyrelsens Medlemmer for at skabe Ro om Foreningen stiller deres Mandater til Raadighed overfor Generalforsamlingen og lader denne afgøre, hvad den mener vil baade Foreningen bedst. Jeg har ved Samtale med Hr. Bach faaet hans Tilsagn om, at han vil være den første, der af Hensyn til Foreningens Tarv stiller sit Mandat til Raadighed, og vi forventer, at den øvrige Bestyrelse handler i samme Aand.“

Formanden bad derefter om Ordet og henstillede, at Generalforsamlingen blev suspenderet i 10 Minutter for ved en Forhandling med A. L. Bach at opnaa et Kompromis. Denne gav intet Resultat, hvorfor Generalforsamlingen genoptoges, og Formanden meddelte, at Bestyrelsen stillede sine Mandater til Raadighed. Forinden man skred til Valg, bad et Medlem af Bestyrelsen om Ordet og udtalte, henvendt til Ordføreren for de 14, Guldsmed

Rogers, at han vilde henstille til disse endnu en Gang at betænke sig, for, som han sagde, „hvoreledes vil De finde 9 nye til at afløse de gamle Bestyrelsesmedlemmer?“ Ordføreren bad derfor om Ordet for en kort Bemærkning, og han svarede den sidste Taler: „Se ud over denne store Forsamling og spørg da først og fremmest Dem selv, om det ikke er en Haan mod alle disse Medlemmer at tvivle paa, at der blandt disse skulde kunne findes 9 nye til at føre Foreningen videre. Hermed skal jeg indanke Sagen for Medlemmernes Domstol.“ Da ingen yderligere begærede Ordet, gik man over til Valg. Der blev foreslaaet 21 Kandidater, men ingen af de gamle blev bragt i Forslag. Resultatet af Afstemningen blev: Murermester Martin Pedersen (91 St.), Skomagermester L. A. Ottow (85), Guldsmedemester T. Angus Rogers (85), Bogtrykker Niels P. Thomsen (81), Tømrermester S. Breinholdt (78), Cigarfabrikant Martin Schmidt jun. (76), Slagtermester P. C. Bertelsen (67), Malermester B. Licht (57) og Snedkermester N. Søndergaard (55).

Den 22. Februar 1916 holdt den nye Bestyrelse Møde og konstituerede sig med Niels P. Thomsen som Formand, L. A. Ottow Næstformand, Martin Schmidt jun. Kasserer og T. Angus Rogers Skriftfører. Derefter besattes de forskellige Udvalg. Senere besaa Bestyrelsen Ejendommene, og der optoges en Inventarieliste. Der blev i det hele taget afholdt mange Bestyrelsesmøder for grundigt at sætte sig ind i Foreningens Økonomi.

Den 20. Juli holdtes en Haandværkerdag til Fordel for Teknologisk Institut, der indbragte 1099 Kr.

Den første ordinære Generalforsamling under den ny Ledelse afholdtes 27. September 1916. Formanden, Bogtrykker Niels P. Thomsen, aflagde Beretning om Foreningens Virksomhed fra 15. Februar til denne Dato. Nye Love blev forelagt og enstemmigt vedtaget; der var indlagt en ny Paragraf, der lød: Ældre, veltjente Medlemmer kan blive kontingentfri efter Bestyrelsens Skøn.

Paa Generalforsamlingen var der et Forslag fra Bestyrelsen, som senere gav sig Udslag i et ganske voldsomt Skriveri i Bladene. Det vrimlede med Insinuationer, som intet havde med Virkeligheden at gøre, saa Bestyrelsen for det almindelige Omdømmes Skyld maatte protestere. Sagen drejede sig om Lotterioverskuddets Fordeling. Denne havde i mange Aar været saaledes, at Teknisk Skole fik en Trediedel, Stiftelsen en Trediedel og Understøttelsesforenin-

Foreningens Bestyrelse ved 50 Aars Jubilæet i 1921

gen en Trediedel; men nu stillede Bestyrelsen Forslag om to Trediedele til Stiftelsen og en Trediedel til Teknisk Skole og fik dette vedtaget. Da Bestyrelsen overtog Ledelsen gjaldt det nemlig først og fremmest om at faa Balance i Regnskabet, og man havde derfor Valget mellem en Forhøjelse af Kontingentet, Nedlæggelse af 2 Friboliger eller et større Tilskud fra Lotterioverskuddet for at forøge Stiftelsens Indtægt. — Man gik straks bort fra Nedlæggelsen af Friboliger og holdt sig til de to andre Indtægtskilder. Understøttelsesforeningen havde overlevet sig selv, hvad Medlemsantallet angik, idet den i mange Aar ingen Tilgang havde haft. Den havde kun ca. 35 Medlemmer, men en Formue paa 10,000 Kr. og behøvede saaledes ikke at nedskære Understøttelsen til de trængende Medlemmer. Bestyrelsens aarligt tilbagevendende Forslag er da ogsaa blevet vedtaget i 30 Aar. Understøttelsesforeningen er forlængst blevet ophævet, men der uddeles stadig to Gange aarlig Hjælp til de gamle Medlemmer af denne, og det vil selvsagt ske saa længe, der er nogle tilbage. Derefter overgaar Formuen til Industri- og Haandværkerforeningen, og det er da Hensigten, at Renterne skal bruges til Friboliger.

I Anledning af Foreningens 50 Aars Jubilæum den 20. Maj 1921 afholdtes der en Fest i Foreningens Have Søndag den 22. Maj, da man fandt denne Dag bedre egnet end en Hverdag. Direktør Gunnar Gregersen, Teknologisk Institut, var kommet til Stede som Taler; desuden havde Foreningens Formand, Murermester Martin Pedersen, og A. G. Jessen Ordet.

Ved dette Jubilæum kunde man ikke undlade at nævne de to Mænd, der i 44 af de 50 Aar, Foreningen havde eksisteret, stod i Spidsen for denne: Redaktør V. F. Welsch og A. G. Jessen, som hver i sit Tidsrum havde gjort et stort og fortjensfuldt Arbejde og bragt mange personlige Ofre for denne.

Paa Jubilæumsdagen bestod Bestyrelsen af følgende: Murermester Martin Pedersen (Formand), Bogtrykker Niels P. Thomsen (Næstformand), Skomagermester L. A. Ottow (Kasserer), Guldsmedemester T. Angus Rogers (Skriftfører), Maskinfabrikant F. L. Hansen, Cigarfabrikant Martin Schmidt jun., Snedkermester N. Søndergaard og Smedemester H. P. C. Andersen.

De følgende Aar gik deres rolige Gang: 1923 udnævntes Malermester Oluf Hansen og Tømremester Frandsen til Æresmedlemmer. Samme Aar henlagdes Svendeprøverne under Fællesrepræsentationen. For Foreningens Vedkommende var de første Begæringer om Aflæggelse af Svendeprøve: 2 Typografer, 2 Slagtere og 1 Murer, der valgtes desuden en Svendeprøvekommission.

I Anledning af Sparekassen for Holstebro og Omegns 50 Aars Jubilæum havde denne stiftet et Legat paa 5000 Kr., saaledes dette var fælles for Handelsstandsforeningen og Industri- og Haandværkerforeningen, idet Renterne skiftevis tilfaldt Foreningerne hvert andet Aar. Industri- og Haandværkerforeningen modtog for første Gang Renterne i 1930. Foreningen ansøgte i den Anledning Sparekassen om at maatte uddele Legatet til Dygtiggørelse af Haandværkere. Sparekassen svarede, at Foreningen maatte indstille indtil 3, hvorefter Sparekassen vilde vælge mellem disse.

I 1931 modtog Foreningen atter et Legat ledsaget af følgende Skrivelse:

„Undertegnede, Fru Frederikke Andersen, Holstebro, beder herved, i Anledning af, at den af min afdøde Mand, Købmand Poul Andersen, i Holstebro grundlagte Forretning i Dag har be-

Smedemester H. P. C. Andersen
Formand fra 1922–1936

staaet i 50 Aar, Foreningen modtage vedlagte Kasseobligation af Ny jydsk Kjøbstad Creditforenings 8. Serie stor 2000 Kr. som Kapital for „Købmand Poul Andersen og Hustru Frederikke Andersens Legat“. Renterne af samme uddeles aarligt i 2 Portioner som Flidspræmier til Elever i Holstebro Tekniske Skole. Portionerne behøver ikke at være lige store og uddeles efter Bestyrelsens Skøn. Udtrækkes Obligationen, købes ny Creditobligationer, og eventuelt Overskud gøres rentebringende saa alt, hvad der indgaar i Renter, uddeles i nævnte 2 Portioner.“

Holstebro, 9. September 1931.

Signeret Frederikke Andersen.

I 1932 forelagde et af Bestyrelsens Medlemmer, Snedkermester Gaardhøje, en Plan om Indrettelse af en Laugssal, og han havde anmodet forskellige Haandværkere og Industridrivende indenfor Foreningen om at støtte Tanken dels ved Arbejde og Materialer, dels i Form af Kontanter. Henvendelsen fik en usædvanlig velvillig Tilslutning, og Resultatet blev, at Laugssalen i Dag er en Kendsgerning til megen Glæde for de mange, der holder Møde der.

Der havde i længere Tid været talt om at afholde en Amsudstilling i 1933. Det var da 40 Aar siden, en saadan havde været afholdt i Holstebro. Man tog fat paa Opgaven i 1931. Det første

var at finde en velegnet Plads. Man forhandlede derfor med Bogtrykker Vonsyld, Randers, der ejede Arealerne bag Lystanlægget med tilliggende Møllesø. De første Forhandlinger strandede imidlertid, da der forlangtes 8000 Kr. i Leje for den Tid, man ønskede at disponere over Arealet.

Den 8. Februar 1933 holdt Bestyrelsen Møde med Repræsentanter for Landboforeningen, Dansk Arbejde, Handelsstandsforeningen og Arbejdernes Fællesorganisation i Anledning af den paatænkte Udstilling. I Formandens Fraværelse redegjorde Bogtrykker Niels P. Thomsen for Hensigten med Mødets Afholdelse, men Proprietær Villemoes (Landboforeningen) mente ikke at kunne henlægge Ungskuet under Udstillingen, hvad der var paatænkt, da Indtægten ved denne var et betydeligt Beløb, som de samvirkende landøkonomiske Foreninger maatte regne med. Grosserer Chr. Petersen (Dansk Arbejde) mente, det var bedst at arbejde hen til, at Udstillingen holdtes i 1934; Grosserer Aage Petersen (Handelsstandsforeningen) tilraadede at udsætte Udstillingen, medens Poul Nielsen (Arbejdernes Fællesorganisation) tilsagde al den Støtte, der kunde ydes; Materialist Rs. Madsen spurgte om, hvornaar Garantikapitalen skulde tegnes. – Da der saaledes syntes at være størst Stemning for at udsætte Udstillingen til 1934, mente Niels P. Thomsen, at det passende Tidspunkt for Tegning af Garantikapitalen uden Tvivl vilde være i Efteraaret 1933.

Den 23. Marts 1933 holdtes en ekstraordinær Generalforsamling, paa hvilken der blev gjort Rede for, hvad der hidtil var udrettet m. H. t. den paatænkte Udstilling, og det blev saa vedtaget, at den skulde afholdes i 1934. Der var naturligvis Sortseere, som mente, at Risikoen var for stor, og at det ogsaa vilde være vanskeligt at tegne Garantikapitalen.

Den 29. Juni s. A. holdtes der i Foreningens Have en Mindefest for Redaktør V. F. Welsch i Anledning af 100 Aars Dagen for hans Fødsel. Hovedtalen holdtes af Overlærer P. W. Agger, medens Bogtrykker Niels P. Thomsen talte smukt om Welsch som Byens og Haandværkets Mand. Der var i Dagens Anledning forfattet et Par Sange, den ene af nu afdøde Amtsforvalter Knud Bauditz og den anden af Redaktør H. Geill. – Raadmand J. M. Welsch, Helsingør, takkede paa Familiens Vegne for den Trofasthed, der var udvist mod hans Faders Minde og opridsede et Bil-

Murermester Martin Pedersen
Formand fra 1918–1922 og 1936–

lede af hans Arbejde for Haandværket og Plantningssagen. Om Eftermiddagen blev der i østre Plantage afsløret en Mindesten for V. F. Welsch i Overværelse af en stor Kreds af Borgere.

Den 22. August forelaa der imidlertid nyt Tilbud fra Vonsyld angaaende Lejeafgiften til Udstillingen. Det lød nu paa 4000 Kr. Man tilbød ham da 2000 Kr. Ved yderligere Forhandling nedsattes Beløbet til 3500 Kr. I Tilfælde af at Udstillingen gav Underskud, skulde Lejen yderligere nedsættes til 3000 Kr. Bestyrelsen modtog derefter Tilbudet ud fra den Betragtning, at Pladsen absolut var den mest ideelle. Arealet var paa 12 Tdr. Land. Man gik derefter i Gang med at tegne en Garantikapital. Byraadet havde givet Tilsgagn om 10,000 Kr., saafremt man hos Medlemmerne kunde tegne 25,000 Kr. Man tegnede 30,000 Kr., og dermed var Garantikapitalen sikret. Der blev nedsat et Forretningsudvalg bestaaende af 4 Medlemmer fra Industriforeningens Bestyrelse, 1 fra Dansk Arbejde, 1 fra Handelsstandsforeningen og 1 fra Arbejdernes Fællesorganisation. Der udsendtes Indbydelse til eventuelle Udstillere. Formaålet med Udstillingen var først og fremmest at fremme Befolkningens Kendskab til og Interesse for dansk Produktion og i særlig Grad henlede det øvrige Lands Opmærksomhed paa, hvad Vestjylland og Vestjyderne kunde frembringe.

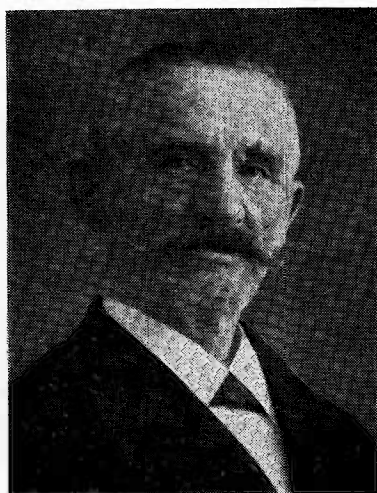
Udstillingens Præsidium kom til at bestaa af Statsminister Th. Stauning, Amtmand Karberg, Borgmester Lorentzen og Landstingsmand H. R. Stumph. Statsministeren havde givet Tilsagn om at aabne Udstillingen og Statsradiofonien om at transmittere Aabningshøjtideligheden. Udstillingen var berammet til at skulle vare fra 23. Juni til 8. Juli begge Dage inclusive.

Da det vil tage for megen Plads udførligt at beskrive disse 16 Dage, skal her blot nævnes følgende: Solen skinnede i alle disse Dage over Udstillingen, og Sommeraftenerne var saa lune, at de Besøgende ikke kunde løsrive sig, før Portene skulde lukkes. Arkitekt Kristian Jensen havde tegnet Udstillingshallerne, der omgav Sct. Jørgens Gaard med Sct. Jørgens Sø, i hvis Midte Billedhugger Elo's Springvandsfigur, Sct. Jørgen og Dragen, gjorde stor Virkning. Ligeledes havde Arkitekt Kristian Jensen tegnet den pragtfulde Opgang til Hallerne: to brede Trapper, flankeret af smukke Blomsterkasser og mellem Opgangene et storslaaet virkende Trappevandfald, som ved Mørkets Frembrud blev belyst af kulørte elektriske Pærer, der var indbygget over hvert Fald og virkede overordentlig betagende.

Havearkitekt Wad, Odense, havde Æren for de smukt anlagte Græsplæner med Blomsterrabatterne, Stensætninger m. v.; det var meget stilfuldt arrangeret paa det stærkt kuperede Terræn og virkede paa Beskueren paa en overordentlig hyggelig Maade.

Arkitekt Thorkild Andersen havde tegnet Restaurationsbygningen, der laa ved Mølleøen. Der var Plads til 1000 Personer; alle Pladser var besatte hver Aften Udstillingen varede. – Holstebrohaandværkerne, med Byggeudvalgets Formand Murermester Martin Pedersen i Spidsen, udførte et stort og smukt Arbejde og med en saadan Præcision, at alle Bygninger var færdige i god Tid, inden Udstillingen skulde aabnes.

Af dem, der ogsaa gjorde et fortjenstfuldt Arbejde, maa nævnes Materialist Rs. Madsen, i daglig Tale kaldet „Rasma“; han var Udstillingens Hovedkasserer. Den store Tombola blev ledet af Cigarfabrikant Martin Schmidt jun. med Glarmester Leonhardt som hans højre Haand. Assurandør L. M. Larsen var Sekretær og Forretningsfører for Udstillingen og udførte et mægtigt Arbejde. Alle Traade førte til hans Kontor i Udstillingsbygningen. Alt

Tømrermester P. Frandsen
Medlem af Bestyrelsen fra 1888—1889
og 1893—1915. Formand for Understøt-
telsesforeningen siden 1915

klappede, som det skulde. Udstillingens særprægede Reklamer var udførte af den landskendte Bogtrykker Niels P. Thomsen. Udstillingsplakaten var tegnet af Tegneren Thor Bøgelund, den forestillede selvfølgelig Sct. Jørgen og Dragen.

Pressen maa ikke glemmes. Aldrig er der vist skrevet mere begejstret om Holstebro. Disse Beskrivelser gik igen i Landets øvrige Blade og trak Tusinder til Byen for at se, om Udstillingen nu var saa smuk som beskrevet. De rejste hjem med det Indtryk, at den langt overgik de Forventninger, de havde stillet sig.

Udstillingens Protektor var Hans Majestæt Kong Christian X, der ledsaget af Dronningen bærede Udstillingen med et Besøg. Kongen blev ført rundt paa Udstillingen af Foreningens Formand, Smedemester H. P. C. Andersen, og Arkitekt Kristian Jensen, medens Dronningen ledsagedes af Amtmand Karberg og Politimester Hallund. Kongen trak ogsaa i Tombolaen og vandt et Fotografiapparat, som han straks gav til en lille Pige i hans Nærhed.

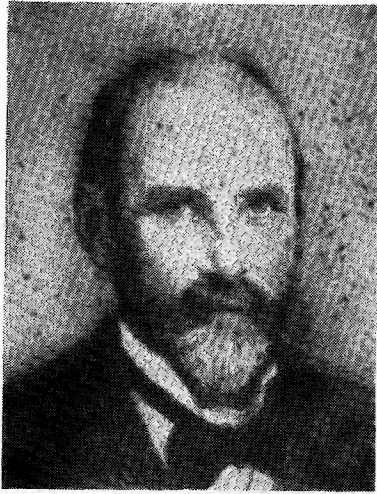
Udstillingen blev en forrygende Succes. Den gav et Overskud paa 2711 Kr. og var ialt besøgt af ca. 300,000 Mennesker. Der var mange, der opfordrede Bestyrelsen til at forlænge Udstillingen, men denne stod fast paa det én Gang vedtagne, og Dagen efter, at Udstillingen var sluttet, øsregnede det. Udstillingen var ovre, men Erindringen om den stod længe hos Befolkningen.

I Dagene fra den 3.–5. September 1936 arrangerede Foreningen en Bazar under usædvanlige Former. Bazaren afholdtes i Hotel Schaumburgs Teatersal, der var omdannet til en Landsbygade bestaaende af Bindingsværkshuse; end ikke en Storkerede manglede i Billedet. Husene var indrettede som Gevinstboder, alle med indkøbte Gevinster til Tombolaen. Her var der ogsaa noget Nyt. Tombolanumrene lød paa f. Eks. 2, 3, 5, 8 og 10 Kroner o. s. v., og trak man en Gevinst paa f. Eks. 5 Kroner, gik man til Huset med 5 Kroners-Gevinsterne og kunde frit vælge blandt disse. Leverandørerne havde stillet sig saa velvillige at levere en vis Procentdel udover, hvad man mente at kunne aftage, saaledes at de sidste, der fik Gevinst, ikke kun var henviste til at vælge blandt et Par Dele.

Men – ak – de skønne spildte Kræfter fik en sørgelig Skæbne. Bazaren gav et dundrende Underskud, men den havde fortjent en bedre Skæbne. Hvad var da Grunden til den Vanskæbne? Vi blev boykottet af Handelsstanden og Fællesorganisationen. Grunden hertil maa søges tilbage til Generalforsamlingen i 1935. Inden denne havde Guldsmed Rogers i et Bestyrelsesmøde stillet Forslag om, af Overskuddet fra Udstillingen, at vise en beskeden Opmærksomhed til Handelsstanden, Fællesorganisationen og Teknisk Skole i Form af 250 Kr. til hver til videre Uddannelse af de unge. Forslaget blev vedtaget af et Flertal af Bestyrelsen. Formanden, Smedemester H. P. C. Andersen, undlod imidlertid at meddele denne, at Forslaget ikke kunde vedtages, men lod først Bomben springe paa Generalforsamlingen, idet han dør oplyste, at Fritagelse for Forlystelsesskatten for Udstillingen var givet ud fra den Forudsætning, at det eventuelle Overskud skulde gaa til Stiftelsen og Teknisk Skole, og at han ikke vilde gaa med til Ulovligheder, der stred imod, hvad han var gaaet i Brechen for. Generalforsamlingen vedtog af den Grund ikke Rogers Forslag, der kun var fremsat af ideelle Grunde og som en beskeden Gestus til disse Formaal. Det forkastede Forslag vakte megen Misbilligelse blandt Handelsstanden og Arbejdernes Fællesorganisation, og heri maa Grunden til Bazarens Fiasko vistnok søges.

I 1939 mageskiftede Teknisk Skole en Strimmel Jord Øst for Skolen, 4 m bred og 28 m lang, mellem Skolen og Borgmester Hj. Sørensens Ejendom mod, at Borgmesteren afgav et Areal Syd for Skolen paa 480 m².

Overlærer P. Krogh-Jensen
Formand for Teknisk Skoleforening
fra 1890-1908

Samme Aar oprettede Foreningen en Studiekreds med 20 Deltagere. Denne har siden vist sig overordentlig levedygtig og blevet vist stor Interesse, særlig af Foreningens yngre Haandværksmestre. Studiekredsens første Leder var Overbibliotekar Arne V. Frandsen, der allerede det første Aar lod Emnet: „Haandværkets organisationsmæssige Opbygning“ behandle. I de følgende Vintre er optaget: „Fra Smedie til Storbedrift“, „Lærlingeloven i Praksis“, „Haandværket og dets Kundekreds“ og „Verdensøkonomien i Støbeskeen“.

Ved Arne V. Frandsens Bortrejse overtog Assurandør V. Petersen Hvervet som Leder, og i Vinteren 1945-46 har man arbejdet med Taleteknik samt Foredrag og Oplæsning.

Studiekredsaftenen afholdes hver Uge i Laugssalen i Foreningens Bygning. Den begynder Kl. 20 med en Sang og slutter Kl. ca. 21,30, hvorefter man ved et fælles Kaffebord lader Ordet være frit og uddyber Emnet endnu mere.

I April 1942 tog Bestyrelsen atter en stor Opgave op, en Sag, denne havde arbejdet med i nogen Tid, nemlig en stor Mødesal. Man forsøgte, om der var nogle af Hotellerne, der havde Interesse i Sagen, men Restauratørerne mente ikke, at en saadan Sal kunde forrente sig, ligesom de heller ikke mente, der var synderlig Mangel paa Værelser. Efter dette gik Bestyrelsen i Gang med Sagen.

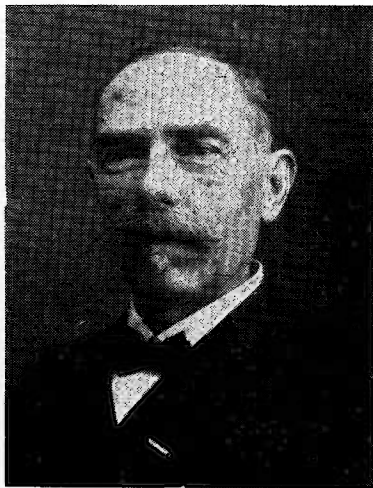
Landinspektør M. J. Rasmussen
Formand for Teknisk Skoleforening
fra 1912-1936

Den fik Tilsagn fra Byraadet om et rentefrit Laan paa 75,000 Kr., og man tegnede hos Medlemmer og andre interesserede yderligere ca. 125,000 Kr., hvorefter man lod udarbejde Tegninger til en Bygning, der skal omfatte Restaurant, Værelser og en stor Mødesal. Man har til Formaalet sikret sig to mindre Ejendomme Vest for Foreningens Stiftelse, og det er Meningen at bygge Mødesalen ned i den bagved liggende Have, der tilhører Foreningen, medens der skal være Restaurant til Gaden.

Den 27. April samme Aar blev vort eneste nulevende Æresmedlem, Tømrermester P. Frandsen, 90 Aar, og i den Anledning havde følgende Foreninger arrangeret en Æresaften for ham: Tømrermesterforeningen, Muremesterforeningen, Grundejerforeningen, Arbejdsgiverforeningen og Industri- og Haandværkerforeningen. Aftenen formede sig som en virkelig Hyldest til Fødselsdagsbarnet.

Den 15. Februar 1944 blev Industri- og Haandværkerforeningens Mandskor stiftet. Koret er dannet for Medlemmer af Foreningen, og der synges en Aften om Ugen med Musikdirektør Mart. Jensen som Leder. Det tæller 38 Medlemmer og er tilsluttet De samlede jyske Sangforeninger.

Foreningen har aldrig ejet en Fane, hvorfor man i 1936 startede en Fanefond ved en Indsamling blandt Medlemmerne, og den

Lærer J. P. Haahr
Forstander for Teknisk Skole
fra 1891-1929

20. Maj i Aar vil sætte Kronen paa dette ærefulde Værk, som disse Medlemmer med Skomagermester J. Chr. Bømler i Spidsen gik ind for at fuldføre, idet Fanen vil blive indviet denne Dag.

* * *

Foreningens Medlemsantal andrager i dette Aar med passive, halvtbetalende og betalende Medlemmer ialt 550.

* * *

Foreningens Formue fordeler sig saaledes:

Stiftelsens Formue	23,601,49 Kr.
Foreningens Formue	10,143,16 Kr.

Som consessionshavende Part har Foreningen fra Almindeligt dansk Vare- og Industrielotteri gennem Aarene modtaget ialt Kr. 74,067,32, der er anvendt som Tilskud til Teknisk Skole, Stiftelsen, Teknologisk Institut, København, og lignende.

* * *

I Stiftelsen er der nu 8 Friboliger og 14 udlejede Lejligheder, og foruden det smukke Anlæg er der til hver Lejlighed et Stykke Havejord.

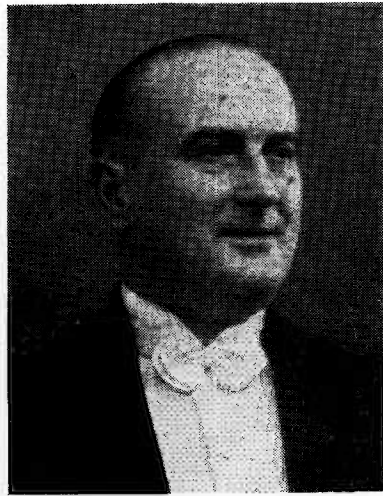
Arkitekt Kristian Jensen
Forstander for Teknisk Skole fra 1929–1942

Arkitekt P. Funder Larsen
Forstander for Teknisk Skole fra 1942

Konstruktor Jens Jensen
Medlem af Bestyrelsen og Formand for
Teknisk Skole fra 1936–1945

Skorstensfejermester Olaf Brodén
Medlem af Bestyrelsen fra 1934 og Formand
for Teknisk Skole fra 1945

Formænd 1871-1946

Fabrikant M. H. Petersen	1871-1872
Dyrlæge V. F. Welsch	1872-1889
Driftsbestyrer A. G. Jessen	1889-1915
Malermester Oluf Hansen	1915-1916
Bogtrykker Niels P. Thomsen	1916-1918
Murermester Martin Pedersen	1918-1922
Smedemester H. P. C. Andersen	1922-1936
Murermester Martin Pedersen	1936-

Bestyrelsesmedlemmer 1871-1946

Fabrikant M. H. Petersen (Formand 1871-1872)	1871-1872
Maler Clemen Toft	1871-1873
Snedker N. Meilsee	1871-1872
Snedker N. H. Stochholm	1871-1873
Snedker N. C. Petersen	1871-1874
Lærer Carl Gravesen	1871-1873
Dyrlæge V. F. Welsch (Formand 1872-1889)	1871-1889
Procurator J. Brask	1872-1876
Skomager H. C. Bailum	1872-1886
Købmand C. Christensen	1873-1886
Gartner N. B. Nielsen	1873-1889
Urmager J. P. Præstmark	1873-1889
Kæmner N. Ramsing	1874-1889
Guldsmed C. Meilsee	1876-1888
Købmand N. Schmidstrup	1886-1889
Farver L. C. Nielsen	1886-1889
Konditor H. M. Olesen	1886-1889
Urmager N. I. Melgaard	1887-1889, 1895-1896, 1901-1911
Buntmager E. W. Breuer	1887-1889
Tømrermester P. Frandsen	1888-1889, 1893-1915
Driftsbestyrer A. G. Jessen (Formand 1889-1915)	1889-1915
Bagermester C. Sørensen	1889-1895

Lærer J. P. Haahr	1883-1893
Guldsmed M. Lind	1889-1893
Skomager P. Kjeldsen	1889-1893
Snedker Chr. Stochholm	1889-1893
Fabrikant Martin Schmidt sen.	1889-1895
Sagfører C. Wium	1889-1897
Løjtnant L. Schaumburg	1889-1891
Malermester Chr. Johansen	1891
Købmand J. Christian Christensen	1892-1898
Malermester Oluf Hansen (Formand 1915-1916)....	1895-1916, 1917
Gartner Fred. Nielsen	1893-1895
Bagermester I. Chr. Outzen	1893-1911
Skomagermester A. L. Bach	1895-1916
Slagter J. A. Sieburg	1895-1901
Bogtrykker Fr. Lumbye	1896-1900
Sagfører P. Nielsen	1897-1903
Fabrikant P. K. Simonsen	1898-1911
Farver H. F. Friis	1900-1916
Bankassistent Barlebo	1903-1905
Gartner Clemen Mikkelsen	1905-1916
Smedemester H. P. C. Andersen (Formand 1922-1936), 1911-1916,	1917-1936
Snedkermester Ferdinand Petersen	1911-1916
Smedemester A. Kristensen	1911-1916
Glarmester E. Leonhardt	1915-1916, 1921-1945
Murermester Martin Pedersen (Formand 1918-22 og 1936-) .	1916-
Skomagermester L. A. Ottow	1916-1936
Guldsmedemester T. Angus Rogers	1916-1942
Bogtrykker Niels P. Thomsen (Formand 1916-1918)	1916-1942
Tømrmester L. Breinholdt	1916-1917
Fabrikant Martin Schmidt jun.	1916-1921
Slagtermester P. C. Bertelsen	1916-1918
Malermester B. Licht	1916-1921
Snedkermester M. Søndergaard	1916-1925
Fabrikant F. L. Hansen	1916-1930
Snedkermester I. P. Kirkegaard	1921-1927
Tømrmester P. Fugl	1925-1934
Snedkermester P. Gaardhøje	1927-1939
Arkitekt Kristian Jensen	1930-1934
Blikkenslagermester O. Friis	1934-1936, 1943-
Skorstensfejeremester O. Brodén	1934-
Konstruktør Jens Jensen	1936-1945
Blikkenslagermester E. Nielsen	1936-1941
Installatør P. M. Poulsen	1936-1943
Murermester P. Chr. Petersen	1939-
Tømrmester J. P. Povlsen	1941-

Malermester Sv. K. Nielsen	1942-
Bagermester Th. Petersen	1942-
Installatør H. Dupont	1945-
Isenkræmmer G. Jacobsen	1946-

Æresmedlemmer

Redaktør V. F. Welsch	3/4 1902
Guldsmed M. Lind	3/5 1902
Bødkermester L. A. Ottow	5/7 1907
Skræddermester R. Jensen	11/8 1913
Driftsbestyrer A. G. Jessen	31/10 1915
Malermester Oluf Hansen	33/9 1923
Tømrermester P. Frandsen	28/9 1923
Forstander J. P. Haahr	25/9 1929
Landinspektør M. J. Rasmussen	3/9 1936

Formænd for Understøttelsesforeningen

Redaktør V. F. Welsch	1887-1915
Tømrermester P. Frandsen	1915-

Teknisk Skoleforenings Formænd

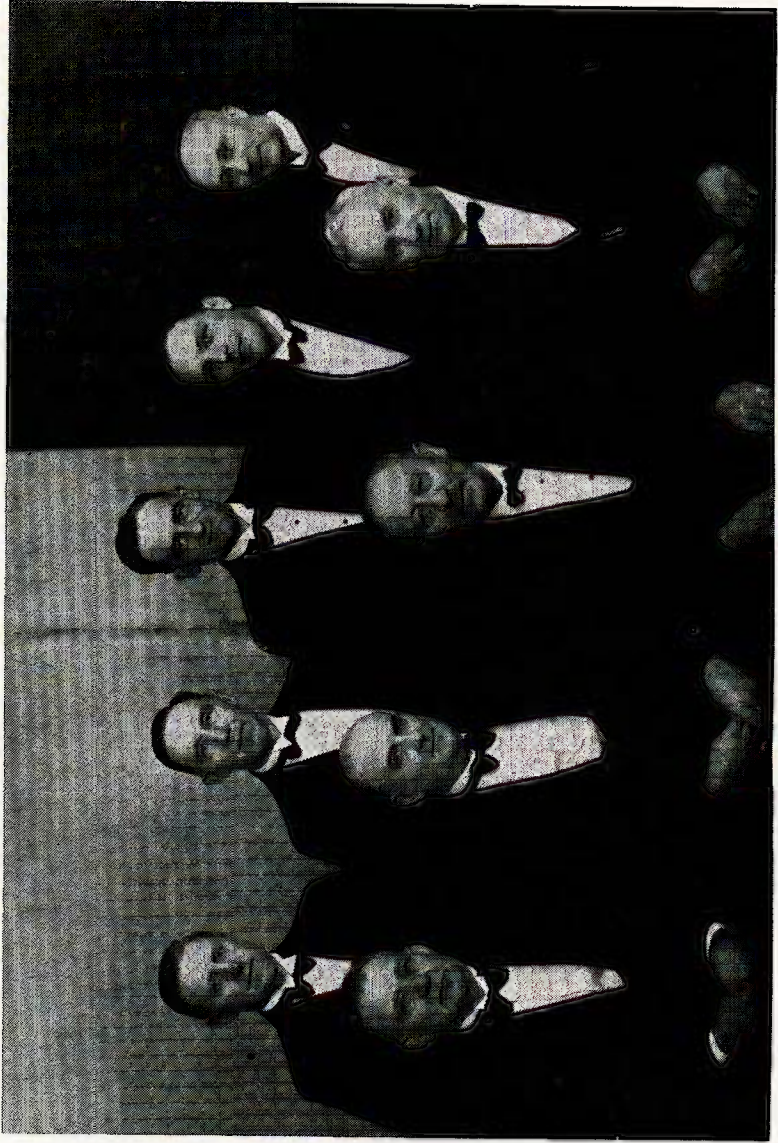
Overlærer P. Krogh-Jensen	1890-1908
Direktør Chr. Jensen	1908-1912
Landinspektør M. J. Rasmussen	1912-1936

Teknisk Skoles Formænd

Konstruktør Jens Jensen	1936-1945
Skorstensfejermester Olaf Brodén	1945-

Teknisk Skoles Forstandere

Lærer J. P. Haahr	1891-1929
Arkitekt Kristian Jensen	1929-1942
Arkitekt P. Funder Larsen	1942-

Industri- og Haandværkerforeningens Bestyrelse ved 75 Aars Jubilæet i 1946

Industri- og Haandværkerforeningens Mandskor 1946

THOMSENS BOGTRYKKERI
HOLSTEBRO

